

خزانه گوهر بار - ضرب المثل های سلیمان پادشاه

۱. مثل های سلیمان، باچه داوود،

پادشاه بنی اسرائیل:

۲. بلده پی بردون حکمت و آذب،

بلده فامیدون تورای مغزگی - و - پرمعنی

۳. و بلده قبول کدون نصیحت آسته

تا که د عدالت، د انصاف و د دُرستکاری پایدار شئی.

۴. ای مثل ها د مردمای ساده دل هوشیاری میدیه

و د جوانا دانایی و بینایی.

۵. آدم هوشیار دانایی خوره کلو مونه

و آدم فامیده پند - و - نصیحت ره میگیره.

۶. او کسا مثل ها و نقل های پند آمیز

و چستانا و تورای سردرگم آدماي دانا ره موفامه.

۷. ترس از خداوند شروع علم آسته؛

مگم آدماي بے عقل د بله حکمت و نصیحت ریشخندی مونه.

۸. او باچه مه! نصیحت آته خوره گوش گو

و پند آبه خوره ایله نکو،

۹. ازی که اونا مثل تاج آلی د بله سر تو،

و مثل گردوبند آلی د گردون تو یه.

۱۰. باچه مه، اگه گناه کارا تو ره وادار د کار بد مونه

قد ازوا موافق نشو.

۱۱ اگه اونا بگيه: ”بیه قد مو بوری،

د گيته یگو کس بشینی و خون ازو ره بریزنی؛

بیه که بیه دلیل راه یگو آدم بیگناه ره بگیری.

۱۲ مثل قبر آلی اونا ره زنده و مکمل قورت کنی،

رقم کسای که د عالم مردا موره.

۱۳ امزی راه مو هر رقم چیزای قیمتی د دست میری

و خانه های خو ره از ولجه پر مونی.

۱۴ بیه که دست خو ره یگ کنی،

تا که پگ مو د یگ خلطه شریگ بشی.“

۱۵ باچه مه، د راه ازوا نرو،

حتی پای خو ره ام د راه های ازوا نه ایل،

۱۶ چرا که پای های ازوا سون بدی مودوه

و اونا بلده خون ریختو ابلکده مونه.

۱۷ چون دام ایشو د پیش چیم مرغکو

بیه فایده یه.

۱۸ ای آدما د گيته ریختندون خون خودون خو آسته

و اونا بلده جان خودون خو د کمین میشینه.

۱۹ اینمی آسته سرنوشت تمام کسای که د پشت فایده ناحق میگرده

و او ره د زور میگیره.

فایده ناحق جان امزو آدم ره تباه مونه.

۲۰ حکمت دَ بَرُو کُوی مُونه

و دَ چار راهی ها آواز خُوره بلند مُونه؛

۲۱ از سرِ کُوجه های بَیر-و- بار چیغ میزنه

و دَ پیشِ درگه های شار پیغام خُوره اعلان مُونه:

۲۲ "آی نادونا، تا چی وخت میخاهید که نادو بُمَیند؟

تا به کی آدمای لَوڈه شوق و علاقه دَ ریشخندی کدو دره؟

و نفرای بے عقل از دانایی بد مُوبره؟

۲۳ سرزنش مَره قَبول کده خود ره اصلاح کُنید.

ما روحِ خُوره دَ بله شُمو میرِزَنُم

و تورای خُوره بلده شُمو مُوفامَنُم:

۲۴ چُون ما کُوی کدُم،

مگم شُمو نصیحت مَره رد کدید،

ما دِستای خُوره سُون شُمو دراز کدُم،

مگم کس دَ قِصیه مه نَشُد.

۲۵ ازی که تمام نصیحتای مَره پسِ گوش کدید

و سرزنش مَره قَبول نکدید،

۲۶ پس ما ام دَ وختِ مُصیبت شُمو خنده مُوَنُم؛

و غَیتیکه بلا دامونگیر شُمو مُوشه

۲۷ و مُصیبت رقمِ بادِ آلی شُمو ره چارپیر مُونه

و بلا مِثلِ گِردبادِ وَری شُمو ره گِردگیره مُونه

و دِستِ تَنگی و پَریشانی شُمو ره دَ چنگ خُو میگیره، ما شُمو ره ریشخند مُوَنُم.

۲۸ دُ اَوْ وَخْتِ اَوْنَا مَرَه كُوِي مُونَه،

مگم ما جواب نَمِيدُم،

و اونا سخت پُشت مه ميگرده،

ليكن مَرَه پيدا نَمِيْتَه،

۲۹ چراكه اونا از دانايي بد بُرد

و ترسِ خُداوند ره اِنْتِيخَاب نَكَد

۳۰ و نصِيحَت مَرَه ام قَبُول نَكَد

و سرزنش مَرَه خار حِسَاب كَد.

۳۱ دُزِي رَقْم اَوْنَا ثَمْرِ رَاه هَاي غَلَطْ خُو رَه مِينْگره

و از نَتِيجه هَدَفْ-و- نَقْشه هَاي خُو سِير مُوشَه.

۳۲ سِرْكَشِي نَادُونَا، آدْمَاي نَادُو رَه مُوكْشه

و اَسُوْدْگِي آدْمَاي بِي عَقْل اَوْنَا رَه از بَيْن مُوِيْرَه.

۳۳ مگم اَوْ كَسَاي كَه دَز مه گوش مِيدِيه دَ اَمْنِيْتِ زِنْدَگِي مُونَه،

و دُور از بِيْمِ بَلَا، آرام و اَسُوْدَه اَسْتَه.“

۲^۱ باچه مه، اگه توراى مَرَه قَبُول كُنِي

و دَسْتُوراي مَرَه مَحْكَم بِيْگِيْرِي،

۲ اگه دَ حِكْمَتِ گوش بِيْدِي

و دِل تُو سُونِ بِيْنَايِي بَشَه،

۳ اگه دانايي ره طَلَب كُنِي

و آواز خُو رَه بَلْدَه بِيْنَايِي بِلَنْد كُنِي،

۴ و اگه حِكْمَتِ رَه مِثْلِ نُقْرَه دُنْدَل كُنِي

و مثل یگ خزانِه تاشه شُدِه بَطَلَبی،

^۵ اَوْ غَیْتِ مَعْنَایِ «تَرَسِ خُداوند» رِه مَوْفَامی،

و شِناختِ خُدا رِه حاصِلِ مَوْكُنِی،

^۶ چِراکِه خُداوند حِکْمَتِ رِه عطا مُونِه،

و از دانِ اَزُو عِلْمِ و دانِشِ بُرِ مَوْشِه.

^۷ اَوْ پِیروزی رِه بَلدِه آدَمایِ صَادِقِ نِگَاحِ مُونِه

و بَلدِه کَسایِ کِه دَ رَا رِاسْتِ رِیِ یِه، اَوْ یِگِ سِیْرِ اَسْتِه،

^۸ تا کِه رَا رِ اِنْصَافِ-و- عَدالْتِ نِگَاحِ شُنِه.

اَوْ از رَوْشِ مومِنِینِ خُو حِمایْتِ مُونِه.

^۹ پَسِ دَمَزی رِقمِ تُو مَوْفَامی کِه عَدالْتِ، اِنْصَافِ و صَداقْتِ چِیِ اَسْتِه

و هَرِ رَا رِ اَسْتِ-و- خُوْبِ رِه دَرکِ کَدِه مِیْسْتِی.

^{۱۰} چُونِ حِکْمَتِ دَ دِلِ تُو داخِلِ مَوْشِه

و دانِشِ جَانِ تُو رِه پُورِ از خَوْشِیِ مُونِه.

^{۱۱} بَیْناییِ از تُو مَحافِظَتِ مُونِه

و داناییِ تُو رِه حِفظِ کَدِه

^{۱۲} از رَا رِ بَدِ نِجَاتِ مِیدِیِه

و از آدَمیِ کِه توراِیِ خرابِ مَوْگِیِه، تُو رِه دُورِ نِگَاحِ مَوْكُنِه،

^{۱۳} یَعْنیِ ازُو آدَمایِ کِه رَا رِ اَسْتِ رِه ایلِه کَدِه

و دَ رَا هایِ تَرِیکِیِ گُناهِ رِیِ اَسْتِه.

^{۱۴} اَوْ رِقمِ آدَمَا از کارایِ بَدِ لِدَنْتِ مَوْبَرِه

و از توراِیِ بَدِ خَوْشِ شِیِ مِیِیِه.

۱۵ راه های امزو کسا کج آسته

و اونا طریق های دُرست ره ایله کده.

۱۶ حکمت تُو ره از خاتون زناکار

و از تورای نَرم-و-چرب خاتون بیگنه نجات میدیه.

۱۷ ای رقم خاتو شوی خو ره که دَ وخت جوانی گرفتد، ایله مونه

و قول پاک ره که دَ غیت توی کدو دَ حضور خدا دَدُد، پُرمُشت مونه.

۱۸ خانه ازو گردآو مرگ آسته،

چون راه های امزو خاتو سون دنیای مرده ها موره.

۱۹ کسای که پیش ازو موره هیچ کدم شی پس نمیه

و اونا دَ راه حیات نمیرهسه.

۲۰ پس دَ راه آدمای نیک قَدَم بیل

و دَ راه آدمای دُرستکار ثابت بُمَن.

۲۱ چون آدمای راستکار پایه شی دَ زمی محکم آسته،

و مردُم پاک-و-بیر عیب دَ جای خو باقی مومنه.

۲۲ مگم بدکارا از روی زمی نابود موشه

و ریشه آدمای چالباز از زمی کنده موشه.

۳^۱ باچه مه، تعلیم مره پُرمُشت نکُو

و احکام مره دَ دل خو نگاه کُو،

۲ چراکه اونا عُمَر تُو ره دراز مونه

و دز تُو صلح و سلامتی موبخشه.

۳^۲ رحمت و راستی ره هرگز از دست ندی،

بَلَكِهْ اُونَا رِه دَ گردون خُو اوزو گُو

و دَ وَرَقِ دِلِ خُو نُوشته گُو.

^۴ اُوخته مَوْرِدِ لُطْفِ قَرَارِ مِیگِیْرِی و نِیکنام مَوْشِی

اِم دَ نَظَرِ خُدا و اِم دَ نَظَرِ مَرْدُم.

^۵ قَد تَمَامِ دِلِ خُو دَ خُداوند تَوَكَّلِ گُو

و دَ عَقْلِ خُودِ خُو تَکیه نَکُو.

^۶ دَ تَمَامِ رَاهِ هَایِ خُو خُدا رِه دَ نَظَرِ بَیگِیْرِ

و اُو رَاهِ هَایِ تُو رِه اَوَارِ مُونِه.

^۷ خُودِ رِه حَکِیْمِ و دَانَا فِکْرِ نَکُو؛

اَز خُداوند بَتَرَسِ و اَز بَدِیِ دُورِیِ گُو.

^۸ اِی چِیزَا بَلَدِه جَانِ تُو سَلَامَتِی مِیْدِیِه

و دَ اسْتَعُونَایِ تُو طَاقَتِ و تَازِگِیِ مُوْبِخْشِه.

^۹ قَد دَارَایِیِ خُو خُداوند رِه اِحْتِرَامِ گُو،

اَز اوَّلِیْنِ حَاصِلَاتِ خُو بَلَدِه اَزُو تَقْدِیْمِ گُو.

^{۱۰} اُو غَیْتِ دَیِ خَانِه هَایِ تُو پُر اَز نِعمتِ مَوْشِه

و گُوزِه هَایِ تُو اَز شَرَابِ تَازِه اَنگُورِ پُر شُدِه لَبْرِیزِ مَوْشِه.

^{۱۱} بَاچِه مِه، اِصْلَاحِ- و- تَرْبِیّه خُداوند رِه رَدِ نَکُو

و سِرزَنِشِ اَزُو رِه خَارِ حِسابِ نَکُو،

^{۱۲} چِراکِه خُداوند هِر کِسیِ رِه کِه دُوسْتِ دَشتِه بَشه، سِرزَنِشِ مُونِه،

اَمُو رَقْمِ کِه یِگِ آتِه بَاچِه دُوسْتِ دَشتِنِیِ خُو رِه سِرزَنِشِ کَدِه اِصْلَاحِ مُونِه.

^{۱۳} نِیکِ دَ بَختِ کِسیِ کِه حِکْمَتِ رِه پَیْدَا گُنِه

و نیک د بختِ آدمی که دانایی- و- بینایی ره حاصل کُنه،

^{۱۴} چُون فایده شی از فایده تجارتِ نُقره کده بهتر

و از منفعتِ طلا کده خُوِتر آسته.

^{۱۵} آرزیشِ حکمت از دانه های قِیمتی کده کلو آسته

و هر چیزی که تُو دَرُو شوق دشته بشی قد حکمت برابر نُموشه.

^{۱۶} درازی عُمر د دستِ راست شی

و ثروت و عزت د دستِ چپ شی آسته.

^{۱۷} راه های حکمت، راه های خوشی یه

و تمام مسیر های شی صلح- و- سلامتی آسته.

^{۱۸} بلده کسای که او ره د دست میره، او یگ درختِ حیات آسته،

و کسای که خود ره دَرُو بچسپنه، اونا خوشبخت موشه.

^{۱۹} خداوند تَوَسُطِ حکمت خُو پایسنگِ زمی ره ایش

و قد عقل و دانایی خُو آسمونا ره تیار کد.

^{۲۰} او د وسیله علم خُو از چُقُوری های زمی آو ره جاری کد

و از آوَر ها بارش بارند.

^{۲۱} باچه مه، نه ایل که امی چیزا از نظر تُو دُور شه؛

حکمتِ کامل و دُوراندیشی ره خُوب حفظ کُو.

^{۲۲} اونا بلده جان تُو زندگی

و بلده گردون تُو زینت آسته.

^{۲۳} پس تُو د صلح- و- امنیت د راه خُو موری

و پای پیچلک نُمُخوری.

۲۴ وختیکه دراز میکشی ترس نداری

و غیتیکه خاو موکئی خاو تو شیرین آسته.

۲۵ پس از بلای ناگهانی ترس نخور،

و نه ام از تباهی که اولغه تله د سر بدکارا نازل موشه،

۲۶ چراکه خداوند تکیه گاه تو آسته

و پای توره از دام نگاه مونه.

۲۷ د حال که قدرت دری و خوبی از دست تو مییه،

از کسی که حقدار شی آسته، دریغ نکو.

۲۸ اگه همسایه تو پشت یگو چیز مییه و امو چیز ره تو دری،

دز شی نگوی که ”برو، صباح بیه که توره بدم.“

۲۹ د ضد همسایه خو که د اعتماد کامل د پالوی تو زندگی مونه،

قصد بد نکو.

۳۰ قد کسی که دز تو بدی نکرده بر دلیل جنجال نکو.

۳۱ قد آدم ظالم همچشمی نکو

و هیچ کدم از راه های شی ره انتخاب نکو،

۳۲ چراکه خداوند از آدمای کجرو بد مویره،

مگم بلده آدمای صادق راز خو ره برملا مونه.

۳۳ لعنت خداوند د سر خانه بدکارا آسته

مگم برکت شی د بله جای بود. و. باش آدمای نیک.

۳۴ خداوند ریشخندگرا ره ریشخند مونه،

مگم آدمای بر کبر ره فیض موبخشه.

۳۵ آدمای حکیم- و- دانا صاحبِ آبرو- و- عزتِ موشه،

لیکن مردمایِ ابله و بی‌عقل رسوا- و- شرمینده.

۴^۱ او بچکیچای مه، دَ نصیحتِ آتِه خُو گوشِ بدید

و فکرِ خُو ره بگیریِد تا که دانا شُنید،

۲ چرا که پندِ خُوب دَز شُمو میدُم.

پس تورایِ مَرِه پُرمُشتِ نکُنید.

۳ وختیکه باچه آتِه خُو بُودُم

و باچه عزیز و یگدانِه آبه خُو،

۴ آتِه مه دَز مه پندِ دده مُوگفت:

”تورایِ مَرِه دَ تَی دِلِ خُو نگاهِ کُو؛

از امرهایِ مه اطاعتِ کُو تا زنده بُمنی.

۵ حکمتِ ره حاصلِ کُو و عقل- و- داناییِ پیدا کُو،

تورایِ مَرِه پُرمُشتِ نکُو و ازوا دُور نَشُو.

۶ حکمتِ ره ایله نکُو و او تُو ره مُحافظتِ مونه.

او ره دوستِ دشته بش و او از تُو نگاهداریِ مونه.

۷ شروعِ حکمتِ اینی آسته:

حکمتِ ره حاصلِ کُو و دَ پالویِ هر چیزی که یادِ گرفتَر،

عقل- و- داناییِ ره ام دَ دستِ بیرو.

۸ دَ حکمتِ آرزشِ قایلِ شو و او تُو ره سربلندِ مونه.

اگه او ره دَ بعلِ خُو بگیری، او دَز تُو عزتِ میدیه.

۹ او لنگیِ فیض- و- افتخارِ ره دَ سر تُو پیچِ مونه

و تاجِ شان-و- شوکت ره دَز تُو میدیه.

۱۰ باچه مه، گب ره گوش کُو: تورای مره قبول کُو،
تا که عُمَر تُو دراز شنه.

۱۱ ما طریقه حکمت ره دَز تُو یاد دَدُم

و تُو ره سُون راه های راستی هدایت کَدُم.

۱۲ وختیکه راه بوری قَدَمای تُو پس نَمُومنه

و آگه خیز کنی پای تُو نمی لَخشه.

۱۳ نصیحت-و- آدب ره محکم بگیر و اونا ره از دست ندی.

اونا ره حفظ کُو، چرا که اونا زندگی تُو آسته.

۱۴ دَ راهِ بدکارا داخل نَشُو،

و دَ مسیر گناه کارا پای خُو ره نه ایل.

۱۵ از راهِ ازوا دُوری کُو و سُون ازوا نرو.

خود خُو ره یگ طرفه کُو و راهِ خُو ره از وا جدا کُو.

۱۶ چون اونا تا بدی نَکنه، خاو نَموره

و تا یگو کس ره پای پیچلک دده پورته نَکنه، خاو دَ چیمای ازوا نمیه.

۱۷ اونا نانِ پُرگناه ره مُوخوره

و شرابِ ظُلم ره وُچی مونه.

۱۸ مگم راهِ آدمای صادقِ مثلِ بُر شُدونِ آفتو آلی آسته

که رفته رفته روشوتر موشه تا غیتیکه تکمیل شنه.

۱۹ لیکن راهِ بدکارا مثلِ تریکی شاو آلی آسته؛

اونا چپه موشه و نمیدنه چیز خیل باعثِ چپه شُدونِ ازوا شده.

۲۰ باچه مه، د تورای مه فکر خو ره بگیر

و د گفته های مه گوش بدی:

۲۱ اونا ره از نظر خو دور نکو،

بلکه د دل خو نگاه کو.

۲۲ چون کسای که تورای مره قبول کنه،

تورای مه بلده شی یگ سرچشمه زندگی جور موشه

و بلده تمام جان شی تندرستی میدیه.

۲۳ از پگ چیزای دیگه کده دل خو ره خوب تر حفاظت کو،

چراکه او سربند زندگی انسان آسته.

۲۴ توره دروغ ره از دان خو پورته کو

و کج گویی ره از لب های خو دور کو.

۲۵ بیل که چیمای تو رست پیش روی تو ره بنگره

و دید تو سیده سون پیش پای تو بشه.

۲۶ راه ره بلده پای خو آوار کو،

تا که تمام مسیر های تو استوار و سیده بشه.

۲۷ از راه راست گمراه نشو و ایسو- و- اوسو نرو،

و پای خو ره از بدی دور نگاه کو.

۵^۱ باچه مه، د حکمت مه توجه کو

و د تورای پراز دانایی- و- بینایی مه گوش بدی،

۲ تا بتنی دوراندیشی ره حفظ کنی

و لبای تو دانایی ره ایله ندیه.

۳ چُون از لب های خاتُونِ فاحِشه عسلِ مِیچقه

و تورای شی از روغو کده چرب تر آسته.

۴ لیکن د آخر او رقمِ چوبِ زرگِ آلی تلخ

و مثلِ شمشیرِ دُو دمه وَری تیز آسته.

۵ پای های خاتُونِ بدکار او ره طرفِ مرگِ موبره

و قدمای شی سُونِ عالمِ مُرده ها ریی آسته.

۶ تا که او د باره راهِ زندگی فکرِ نکنه، د راه های کجِ سرگردو یه،

و هیچ نَموفامه.

۷ پس او بچکیچای مه، دز مه گوشِ بدید

و از تورای مه دُور نشنید.

۸ خود ره ازو رقمِ خاتُو دُور کو

و حتی د درگه خانه شی ام نزدیک نشو.

۹ نشنه که زور جوانی خُو ره د یگو کسِ دیگه مَصرف کنی

و باقی عُمَر تُو د زیرِ دِستِ یگِ نفرِ ظالمِ تیر شنه.

۱۰ نشنه که دیگه نفرا از مال تُو سیر شنه

و فایده زحمتِ کشی تُو د خانه بیگنه بوره،

۱۱ و عاقبت د حال خُو وای وای کنی

و د غیبتیکه طاقتِ جِسم و اندام تُو از بین رفته بشه،

۱۲ د او وخت بگی: ”چرا نصیحت ره قبول نکدم!

کشکه د دل خُو سرزنش ره پوزخند نَمیزدم!

۱۳ ما از آیدِ معلمای خُو نشدم

و دَ تورای ازوا گوش نَدَدُم.

^{۱۴} نزدیک آسته که پیشِ تمامِ قَوْمِ و مردُم

رَسوا و ملامتِ شَنَم.

^{۱۵} پس، آو ره از آوِخانِه خود خُو وُچی کُو،

چُونِ آوِ تازِه دَ چاهِ خود تُو پَیدا موشه.

^{۱۶} نِه ایلِ که آوِ چِشمه های تُو دَ بورُو سرریزه کنه

و آو های تُو دَ منطقه جوی بکشه.

^{۱۷} بیلِ که اونا فقط بلدهِ خود تُو بَشه

و مردای بیگنه دزی تُمَر قد تُو شریگ نَشنه.

^{۱۸} چِشمِه تُو پُر بَرکت بَشه

و از خاتونِ خُو که دَ دورونِ جوانیِ قد شی توی کدے، لَدَت بَبَر.

^{۱۹} آوِ رَقَمِ یگِ آهوی نُو رَبنَدِ آلی آسته؛

بیلِ که سینه های شی هر وخت تُو ره خوش نِگاه کُنه

و همیشه عَرَقِ دَ ناز-و-نِزاکتِ و عِشَقِ اَزُو بَشی.

^{۲۰} آوِ باچِه مه، پس چرا میخاهی دَ خاتونِ بیگنه دِلِ بسته کنی

و سینه خاتونِ غیر ره دَ بَغَلِ خُو بَگیری؟

^{۲۱} چُونِ راه های انسان دَ زیرِ نظرِ خُداوند آسته

و آو هر کار-و-قَدَمِ انسان ره سَنجِشِ مُوکنه.

^{۲۲} کارایِ بَدِ آدمِ گناه کار، آو ره دَ دامِ میندَزه،

و ریسپونِ گناه شی آو ره محکمِ بسته مونه.

^{۲۳} از وجودِ نَدَشْتونِ نَصیحَتِ-و-هِدایتِ، آدمِ گناه کار مُومَره

و نادانی۔ و۔ جہالتِ غدر شی او ره گمراه مونه.

۶^۱ او باچه مه، اگه ضامنِ همسایه خو شدے

و اگه از خاطرِ یگو آدم بیگنه قول ددے،

۲^۲ و یا اگه قد تورای خو، خود ره د دام آندخته

و د تورای دان خو بند مندے،

۳^۳ پس آی باچه مه، دمزی طریقه خود ره ازی دام خلاص گو،

چراکه د دستِ همسایه خو اُفتدے:

برو د پیش ازو و خود ره خم گو

و غدر۔ و۔ زاری گو تاکه او تو ره ازو ضمانت خلاص کنه.

۴^۴ خاوره د چیمای خوراه ندی

و کیرپکای تو خاو نکنه.

۵^۵ رقم آهو وری

و رقم مرغاک آلی

خود ره از دستِ شکارچی نجات بدی.

۶^۶ آی آدم خاوشله، برو و مورچه ره بنگر،

طریقه ازو ره سنجش گو و حکمت یاد بگیر!

۷^۷ او نه کدم رهبر دره

و نه کدم ناظر و حکمران،

۸^۸ لیکن او خوراک خو ره د تایستو ذخیره مونه

و او ره د فصلِ درو جم کده میله.

۹^۹ او خاوشله! تا کی خاو موکنی

و چی وخت از خاو باله موشی؟

۱۰. تُو مَوگی: ”بیل که یگ لحظه چیمای خُو ره پیش بگیریُم،

یگ لحظه دستای خُو ره تئی سر خُو ایشته استراحت کنُم.“

۱۱. پس غریبی رقم دُز آلی

و ناداری رقمِ آدمِ مُسَلِّحِ وَری دَ سر تُو مییه.

۱۲. آدمِ بے آرزیش و بدنیّت

قد دانِ پُر از فِسادِ اِیسُو-و-اُوسُو میگرده؛

۱۳. قد چیمای خُو چشمک میزنه

و قد پایا و ناخونای خُو اشاره مونه

۱۴. و شرارت و فِسادِی که دَ دلِ شی آسته

اُو همیشه قد ازُو نقشه های بد میکشه

و نزاع پیدا مَوکنه.

۱۵. امزی خاطر اولغته تله یگو بلا دَ سر شی مییه

و اُو یگ دم تباه موشه و علاج پیدا نمیتنه.

۱۶. شَش چیز آسته که خُداوند ازوا نَفَرَتِ دَره،

بلکه هفت چیز که دَ نظر ازُو زِشت معلوم موشه:

۱۷. چیمای پُر کِبر، زیونِ دروغگوی،

دستای که خُونِ بے گناه ره لَوُو مونه،

۱۸. دلی که نقشه های بد و تباه کننده میکشه،

پایای که زود طرفِ بدی کدو مودوه،

۱۹. شاهدِ دروغگوی که دروغ مَوگیه

و آدمی که د مَنه برارو بے اتفاقی میندزه.

۲۰ باچه مه، امر آته خوره نگاه کو

و پند آبه خوره پرمشت نکو.

۲۱ اونا ره بلده همیشه د دل خو نگاه کو

و د گردون خو آوزو کو.

۲۲ وختیکه راه موری، اونا تو ره هدایت مونه،

غیتیکه خاو مونی، اونا از تو نگاهبانی مونه،

و وختیکه بیدار موشی، اونا قد تو گب میزنه.

۲۳ چون امر مثل چراغ آلی

و پند رقم نور وری آسته،

و سرزنی که بلده اصلاح کدو یه تو ره سون راه حیات موبره.

۲۴ ای چیزا تو ره از خاتون بدکاره

و از زبون لخشتم ازو دور نگاه مونه.

۲۵ د دل خو عاشق نوربندی ازو نشو

و نه ایل که کریکای شی تو ره گرفتار خو کنه؛

۲۶ چون خاتون فاحشه تو ره محتاج یگ لغمه نان مونه

و زن یگو کس دیگه جان عزیز تو ره شکار مونه.

۲۷ آیا اوطور کس آسته که آتش ره د بغل خو بگیره

و کالای شی نسوزه؟

۲۸ یا اوطور کس بشه که د بله قوغ راه بگرده

و پایای شی نسوزه؟

۲۹ پس مردی که دَ بَغْلِ خاتُونِ همسایه خُو دَر مییه

ام اُمُو رقم آسته،

چُون کسی که دَمَزُو رقم خاتُو دِسْت بَزَنه بے جَزَا نَمُوئَه.

۳۰ آگه کسی از خاطرِ گُشنگی دِسْت دَ دُزِی بَزَنه

مَرْدُم اُو ره سرزَنش نَمُوکُنَه.

۳۱ لیکن آگه گِرِفْتار شُنَه، هفت برابر تاوو میدیه،

حتی آگه تمام مالِ خانِه خُو ره ام از دِسْت بدیه.

۳۲ کسی که زِنَا کُنَه بے عقل آسته،

اُو خود خُو ره تَبَاه مُونَه،

۳۳ اُو لَت-و- کوب شده بے آبروی موشه

و رسوایی اَزُو هیچ وخت پاک نَمُوشه،

۳۴ چراکه از غَیْرَتِ مرد، شِدَّتِ قار پیدَا موشه

و اُو دَ روزِ اِنْتِقَامِ رَحْم نَمُوکُنَه.

۳۵ اُو دَ هیچ رقم تاوو راضی نَمُوشه

و هر قدر پَیْسِه کَلُو ام که بدی، قَبُول نَمُونَه.

۷^۱ باچه مه، تورای مَره نِگاه کُو

و دَسْتُورای مَره محکم بَگیر.

۲ از احکام مه اِطَاعَتِ کُو تا که زنده بُمَنی؛

تعلیم مَره مِثْلِ دِیدَنکِ چیم خُو حِفَاظَتِ کُو.

۳ اونا ره دَ ناخُونای دِسْت خُو بسته کُو

و دَ وَرَقِ دِلِ خُو نوشته کُو.

۴ دَ حِکْمَتِ بُگِی: ”تُو خوار مه اَستی“

و دانایی ره همدَم خُو حِسَاب کُو،

۵ تاکه اونا تُو ره از خاتُونِ بَدکار و از خاتُونِ بیگنه

که تورای نَرَم۔ و۔ چرب مُوگه، دُور نگاه کُنه.

۶ ما از خانِه خُو توخ کَدُم

و از کَلِکِین بورُو ره دِیدُم،

۷ اوخته، دَ مَنِه آدمای نادو، دَ مینکلِ جوانا،

یگ جوانِ بَرِ عقل ره دِیدُم،

۸ که اُو دَ مَنِه کُوچه راه رفته

از یگ گوشه سَرک تیر شُدِه دَ خانِه امزُو خاتُو رسید.

۹ اُمُو غَیتِ شام دَ عَینِ روز شِشتو

و تریکی شاو بُود

۱۰ که یگ خاتُو قد کالای فاحِشگری

و نَیتِ بَد سُون شی میمَد.

۱۱ خاتُونِ قَوشه‌گر و سرکش

که پای شی دَ خانِه گیر نَمونه،

۱۲ گاهی دَ کُوچه ها و گاهی دَ بازار،

و دَ هر گوشه مرد کور ره گیتِه مُونه،

۱۳ اُو اُمُو باچه جوان ره گیر کده ماخ کد

و از بَرِ حَیایی دَزُو گُفت:

۱۴ ”گوشتِ قُربانی تیار اَسته،

چراکه ما امروز نذرِ قُربانی خُو ره پوره کدیم.

۱۵ دَمزی دِلیل دَ خوش اَمَدِ اَزتُو دَ بورُو اَمَدیم،

و اوگَل کده آخِرِ کار تُو ره پَیدا کدُم.

۱۶ دَ بَستَرِ خاو خُو توشکای رنگارنگ

از رَختِ کتانِ مِصری اوار کدیم.

۱۷ جاگِه خُو ره قد عَطِرِ مَرُو،

عود و سَلِیخه پاش دَدَه خوشبُوی کدیم.

۱۸ بیه که تا صَبیحِ عِشَقِ بازی کده

از مُحَبَّتِ یگدِیگِه خُو لَذتِ بَبَری،

۱۹ چراکه شُوی مه دَ خانه نییه

و دَ یگِ سَفَرِ دُور رفته.

۲۰ او یگِ خَلطه نُقره قد خُو گِرِفته بُرده

و تا آخِرِ ماه پس نَمییه.

۲۱ دَ ای تَرَتیبِ او اُمُو جوان ره قد تورای گرم-و-مُلایم خُو بازی دَد

و او ره قد گبای لَخْشُم خُو مجبُور کد.

۲۲ دَمزُو غَیتِ او از پُشتِ شی رَیی شُد

رقمِ نَرگاو اَلی که دَ کُشتارگاه موره

و رقمِ آهُو وَری که بے خَبر دَ بِلِه دَامِ قَدَمِ مِیزَنه،

۲۳ تا غَیْتِیکه تَیر دَ دِلِ شی بُخوره.

او رقمِ مُرغاکِ اَلی آسته که دَ وُرغَه موفته

و نَمُوفامه که زَندگی شی دَ خَطَرِ آسته.

۲۴ پس، آی بچکیچای مه، دَز مه گوش بدید

و دَ تورای مه خُوب فِکَر خُورِه بگیریید:

۲۵ نَه ایلید که دِل شُمو دَ راهِ اَزو خاتو مایل شنه؛

نَشنه که اُو شُمو ره سُون گمراهی بیره،

۲۶ چرا که اُو کَلو مرد کورِه خانه خراب کده

و غَدَر کسا ره دَ تباهی آندخته.

۲۷ خانه اَزو رقمِ راهی آسته که طرفِ عالمِ مُرده ها مورِه

و عاقبت دَ خانه مرگ میرسنه.

۸ آیا حکمت کوی نَموکنه

و دانایی آواز خُورِه بلند نَمونه؟

۲ دَ جایای بلند، دَ لبِ راه،

دَ مَنه چار راهی ها حکمت ایسته یه؛

۳ دَ نزدیکِ دروازه شار، دَ دانِ درگه شی

حکمت ایسته شُده بلند چیغ میزنه:

۴ ”او مرد کورِه، شُمو ره کوی مُونم!

ما بلده یگِ مردُم جار میزنم.

۵ او آدمای نادو، هوشیاری پیدا کُنید.

آی نفرای بے عقل، دانایی ره حاصل کُنید.

۶ گبای مَرِه گوش کُنید، چرا که تورای مه با آرزش-و-کم پیدا آسته

و از لب های مه چیزای خُوب-و-نیک بُر موشه.

۷ دان مه راستی ره بیان مَوکنه،

مگم لب های مه از بد گفتو بد موبره.

^۸ تمام تورای دان مه صادق-و-راست آسته

و دزُو هیچ چیزی کج و کیل وجود ندره.

^۹ د آدمای دانا پگ امزی چیزا واضح آسته

و د کسای که علم-و-دانش پیدا کده، سیده-و-ساده.

^{۱۰} پند-و-نصیحت مره د عوض نقره قبول کُنید

و دانایی ره از طلا کده کلو ارزش بدید،

^{۱۱} چون حکمت از لعل کده قیمت تر آسته

و هیچ چیز ره قد ازو برابر کده نمیتید.

^{۱۲} ”ما حکمت آستم و قد هوشیاری یگجای زندگی مونم.

ما دانایی و بینایی ره پیدا کدیم.

^{۱۳} ترس از خداوند یعنی نفرت دشتو از بدی.

ما از غرور و کبر و از رفتار و گفتار غلط نفرت درم.

^{۱۴} ما صاحب مشوره و کامیابی آستم،

ما دانایی آستم و قوت د دست ازمه یه.

^{۱۵} د زور ازمه پادشاه ها، پادشاهی مونه

و حکمرانا د عدل-و-انصاف قضاوت مونه.

^{۱۶} د وسیله ازمه رهبرای حکومت مونه

و آدمای شریف د عدل-و-انصاف قضاوت مونه.

^{۱۷} ما کسای ره دوست درم که اونا مره دوست دشته بشه،

و اونا که د جستجوی ازمه آسته، مره پیدا مونه.

۱۸ دَوْلَت، عِزَّت، مالِ دایمی

و کامیابی دِ اِختیار ازمه یه.

۱۹ فایده های مه از طِلا کده کم پیدا

و حاصل مه از نُقره خالص کده بهتر آسته.

۲۰ ما دَ راهِ راستی-و- عدالت

و دَ راه های اِنصاف قَدَم میلم.

۲۱ و ثُرُوت ره دَ اُو کسای میدم که مره دوست دره،

و خزانه ها و گُوصندُق های ازوا ره پُر موئم.

۲۲ خُداوند از اوّل، پیش از خِلَقَتِ دُنیا

مره قد خود خُو دَشت.

۲۳ از اَزَل، از اِبْتِدا،

پیش از پیدا شُدونِ دُنیا، ما مُقرَر شُدَم.

۲۴ پیش ازی که بحر و دریا ها دَ وجود بیه،

و پیش ازی که از چشمه ها آو جاری شُنه، ما پیدا شُدُدم.

۲۵ پیش ازی که کوه ها دَ جای خُو قرار بگیریه

و پیش از جور شُدونِ تپه ها، ما پیدا شده بُودُدم.

۲۶ وختیکه خُداوند هنوز زمی و دَشت ره آست نکدُد

و خاکِ زمی ره جور نکدُد،

۲۷ غَیتیکه آسمونا ره جای-د- جای کد، ما دَ اُونجی بُودُدم.

وختیکه خُداوند خطِ اُفق ره دَ بِلِه بحر کشید

۲۸ و اُورها ره دَ آسمونا شکل دَد

و چشمه ها ره از چُقُوری زمی جاری کد؛

^{۲۹} وختیکه خُداوند اندازه دریا ها ره تعیین کد

تا که آو ها از حدّ خو تجاوز نکنه،

و غیتیکه پای سنگِ زمی ره ایشت

^{۳۰} ما دَ پیش ازو مثلِ یگ اُستا بُوْدُم

و روزانه یگ مَنبعِ خوشی بلده شی بُوْدُم

و دَ حُضُور شی همیشه خوشحالی مَوکدُم.

^{۳۱} خوشی از مه دَ باره ازی دُنیا بُوْد

و ما از دیدونِ بَنی آدم لَذت بُرْدُم.

^{۳۲} و آلی ای بچکِیچای مه، دَز مه گوش بَدید:

نیک دَ بَخْتِ کسای که از راهِ از مه پیروی کنه.

^{۳۳} نصیحتِ مَره گوش کده هُوشیار بَشید

و اُو ره رَد نکُنید.

^{۳۴} نیک دَ بَخْتِ امزو نفرِ که دَز مه گوش بَدیه

و هر روز چیم شی دَ درگه مه بَشه،

دَ لبِ چارچیوِ درگه مه اِنْتَظار مَره بکشه.

^{۳۵} چُون هر کسی که مَره پیدا کنه، زندگی ره پیدا مونه

و اُو رضایَتِ خُداوند ره حاصل مونه.

^{۳۶} مگم کسی که مَره از دِست میدیه، اُو دَ جان خُو نقصان میرسنه

و اُونای که از مه نَفرتِ دره، اونا مرگ ره دوست دره.“

و هفت ستون شی ره تراش کده.

^۲ او مالای خور حلال کده و نان تیار کده

و قد ازو قتی شراب انگور ام تهیه کده.

او دسترخون خور ره آوار کده

^۳ و کنیزای خور ره ربی کده

تا که از بلند ترین جای های شار مردم ره گوی گنه:

^۴ ”کسای که نادو آسته اینجی بیه.“

حکمت بلده مردم کم عقل موگه که،

^۵ ”بیید، از نانی که تیار کدیم، بخورید

و از شراب انگور که گت کدیم، وچی کُنید.

^۶ نادانی ره ایله کُنید و زنده بُمَنید

و مُستَقیم د راه عقل-و-دانایی بورید.

^۷ هر کسی که آدم ریشخندگر ره ملامت گنه، او خود ره رسوا مونه،

و هر کسی که یگ آدم بدکار ره سرزنش گنه، او بلده خود شی عیب حساب موشه.

^۸ آدم ریشخندگر ره سرزنش نکو، چون او از تو بد موبره.

آدم دانا ره سرزنش بگو و او تو ره دوست میدنه.

^۹ شخص دانا ره نصیحت گو و او داناتر موشه؛

آدم صادق ره تعلیم بدی، او علم شی زیاد موشه.“

^{۱۰} شروع حکمت ترس از خداوند آسته،

شناخت خدای پاک، دانایی حساب موشه،

^{۱۱} ”چون د واسطه ازمه، یعنی حکمت، طول عمر تو دراز موشه

و سال های زندگی تُو کلوتر.

^{۱۲} اگه حکیم و دانا آستی، فایده شی ره بلده خود خُو میگیری

و اگه حکمت ره ریشخند کنی، نقص شی ره خود تُو باید برداشت کنی.

^{۱۳} خاتونِ بے عقل، قوشه گر آسته،

اُو نادو آسته و هیچ چیز ره نموفامه.

^{۱۴} اُو د درگه خانه خُو،

یا د یگ چوکی د یگو بلندی شار میشینه

^{۱۵} و آدمای ره که از اونجی تیر موشه،

اموکسای ره که د راه خودون خُو ربی آسته، گوی مونه:

^{۱۶} «کسی که نادو آسته اینجی بیه!»

و اُو د مردم کم عقل موجه:

^{۱۷} «اُو دزی کده شیرین آسته

و نان که تاشکی خورده موشه، کلو مزه داره.»

^{۱۸} مگم اونا بی نموبره که خانه ازو جای مردا یه

و عاقبت هرکسی ره که دعوت کده، د تاهترین عالم مردا.

۱۰ مثل های سلیمان.

باچه حکیم-و-دانا آته خُو ره خوش مونه،

مگم باچه ابله-و-بے عقل باعِثِ عَم-و-غُصِه آبه خُو موشه.

^۲ مال-و-دولتی که از راه خراب د دست آمده بشه فایده ندره،

مگم نیکی-و-صداقت میتنه که آدم ره از دم مرگ نجات بدیه.

^۳ خداوند آدم نیک-و-صادق ره گشته نمیله،

لیکن خاھشِ نفسِ بدکارا رہ باطلِ مۇنہ.

^۴دستایِ آدمِ ثَمبَلِ باعِثِ غریبیِ اَزُو موشہ،

لیکن دستایِ آدمِ زَحمتِ کشِ اُو رہ دَوْلتمندِ مۇنہ.

^۵کسی کہ دَ تایستو حاصلاتِ خُو رہ جَمِ مۇنہ باچہ هوشیارِ آستہ،

مگم کسی کہ دَ فصلِ درُو خاوِ مۇنہ آدمِ بے ننگِ آستہ.

^۶دَ سرِ آدمِ صادقِ برکتِ آستہ،

مگم دانِ بدکارا سِتَمِ رہ پُوٹِ مۇنہ.

^۷یادِ کدونِ آدمِ نیکوکارِ بلدہِ دیگرِ یگِ برکتِ آستہ

مگم نامِ بدکارا مِثَلِ یگِ چیزی گنڈہ شُدہ از بَینِ مورہ.

^۸آدمِ دانستہ احکامِ رہ قبولِ مۇنہ

مگم جاہلِ کلوگوی تَباهِ موشہ.

^۹اُو کسی کہ دَ راستیِ پایِ میلہ، دَ اَمَن-و-سُکُونِ زندگیِ مۇنہ،

مگم آدمی کہ دَ راہِ کَجِ مورہ دَ اَخِرِ بَرَمَلَا موشہ.

^{۱۰}کسی کہ چِشمکِ میزَنہ سَبَبِ عَمِ آستہ،

مگم جاہلِ کلوگوی تَباهِ موشہ.

^{۱۱}دانِ نفرِ نیکِ مِثَلِ چِشمہ حَیاتِ آستہ،

مگم دانِ بدکارا سِتَمِ رہ پُوٹِ مۇنہ.

^{۱۲}کینہ-و-نَفَرَتِ باعِثِ جَنگِ-و-جَنجالِ موشہ،

مگم مُحَبَّتِ هر قسمِ خطاِ رہ پوشِ مۇنہ.

^{۱۳}از لبِ آدمِ دانا حِکمتِ پَیدا موشہ،

لیکن شخصِ بے عقلِ چیوِ بے عقلیِ خُو رہ دَ پُشتِ خُو مُوخورہ.

^{۱۴} آدمای دانا، علم ره ذخیره مونه،

مگم دانِ آدمِ جاهلِ فوراً تباهی میره.

^{۱۵} دارایی دولت‌مندا بلده شی یگ قلعه محکم آسته،

مگم ناداری بلده فقیرا باعث تباهی موشه.

^{۱۶} مزدِ آدمِ نیک- و- صادقِ باعثِ زندگی شی موشه،

مگم عایدِ آدمِ بدکارِ باعثِ موشه که او گناه کُنه.

^{۱۷} کسی که نصیحت ره قبول مونه او د راه حیات قدم میله،

مگم کسی که سرزنش ره رد مکنه، او گمراه موشه.

^{۱۸} کسی که کینه- و- نفرت ره تاشه مونه، دروغگوی آسته

و کسی که تهمتِ ناحق ره تیت مونه آبله یه.

^{۱۹} کلوگویی خالی از گناه نییه،

لیکن هوشیار او کسی آسته که دان خو ره میگیره.

^{۲۰} زبونِ آدمِ صادقِ نقره آلی خالص آسته،

مگم دلِ آدمِ بد، کم آرزشه.

^{۲۱} توره دانِ آدمِ صادقِ بلده غدرِ مردمِ فایده میرسنه،

مگم آدمای جاهل از کم عقلی خو مؤمره.

^{۲۲} برکتِ خداوندِ انسان ره دولت‌مند مونه،

و رنج- و- زحمتِ دزشی نمیرسنه.

^{۲۳} آدمِ آبله از عملِ بد لذت مؤبره،

مگم آدمِ دانا از حکمت- و- دانایی لذت مؤبره.

^{۲۴} آدمای بدکارِ دچارِ بلایِ موشه که از شی میترسه،

مگم آدمای نیک-و-صادق د آرزوی خُو میرسه.

^{۲۵} وختیکه طوفان مییه، آدم بدکار سرپلُوک موره،

لیکن بُنیادِ آدم نیک تا اَبَد باقی مُومنه.

^{۲۶} رقمی که تَرشی د سر دندونا و دُود د سر چِیما تاثیرِ بد دره،

امو رقمِ آدم ثَمبل ام، د سر کسای که او ره ریی کده، تاثیرِ بد دره.

^{۲۷} ترس از خُداوند عُمَرِ انسان ره دراز مُونه،

مگم عُمَرِ بدکارا کوتاه مُوشه.

^{۲۸} امیدِ آدمای نیک بلده ازوا خوشی میره،

مگم انتظارِ بدکارا هیچ مُوشه.

^{۲۹} راهِ خُداوند بلده آدم پاک-و-بے عیبِ مثلِ یگ قلعه محکم آسته،

مگم او بدکارا ره نابود مُونه.

^{۳۰} آدم نیک-و-صادق هرگز از جای خُو بے جای نَمُوشه،

لیکن بدکارا د زمی جای-د-جای نَمُومنه.

^{۳۱} از دانِ آدم نیک حکمت-و-دانایی بُر مُوشه،

مگم زیونِ زِشت از بیخ خُو کنده مُوشه.

^{۳۲} لب های آدم نیک میدنه که کُدم چیز خُوب آسته،

مگم دانِ بدکارا د گبای زِشت عادت دره.

۱۱ از ترازوی غَلَط، خُداوند بد مُوبره،

مگم او وَزنِ برابر ره دوست دره.

^۲ د جای که کِبر وجود دره شرمندگی ام آسته،

لیکن حکمت-و-دانایی نصیبِ آدم خاکسار مُوشه.

۳ صداقتِ آدمای نیک اونا ره ره‌نمایی مونه،

مگم فریبِ بدکارا اونا ره تَباه مونه.

۴ مال-و-دولت دَ روزِ قیامت بلدهِ انسان فایده ندره،

مگم صداقت-و-عدالت او ره از مرگِ نجات میدیه.

۵ صداقتِ آدم نیک-و-برِ عیب، راهِ شی ره سیده مونه،

مگم آدمِ بدکار از خاطرِ بدکاری خُو چپه موشه.

۶ صداقتِ آدمای نیک اونا ره نجات میدیه،

لیکن آدمای فریبکار دَ دامِ هوس های خُو گرفتار موشه.

۷ آدمِ بدکار وختیکه مومره، امید شی از بین موره،

و تَوَقُّعِ قدرتِ مندا باطلِ موشه.

۸ آدم نیک از سختی-و-مُشکلاتِ خلاص موشه،

مگم آدمِ بدکار گرفتارِ ازوا موشه.

۹ آدمِ خدا ناشناس قد توره بد خُو همسایه خُو ره تَباه مونه،

مگم آدمای صادق از دانایی خُو نجات پیدا مونه.

۱۰ از کامیابیِ آدمای عادل، تمامِ شار خوشی مونه،

و از مُردونِ آدمای شریر، مردُم از خوشحالی چیغ میزنه.

۱۱ از برکتِ مردُمِ راستکار، شار تَرَقی کده باله موره،

مگم از تورهِ بدکارا شار بیرو موشه.

۱۲ آدمِ برِ عقل همسایه خُو ره حَقیر حساب مونه،

مگم آدمِ دانا زیون خُو ره میگیره.

۱۳ آدمِ چُغُل رازِ دیگر ره افشا کده موره،

مگم آدم با اعتبار راز ره د دل خو نگاه مونه.

۱۴ د جای که رهبری-و-مشوره موجود نبشه، مردم سقوط مونه،

مگم مشوره دهنده که کلو بشه، پیروزی-و-سلامتی پیدا موشه.

۱۵ کسی که بلده آدم ناشناس ضامن شنه، حتماً نقصان مینگره

و کسی که ضمانت کسی ره نکنه، او محفوظ مومنه.

۱۶ خاتون مهربو صاحب عزت-و-احترام موشه،

مگم آدمای زورثو دارایی ره حاصل مونه.

۱۷ آدم مهربو د خود خو فایده میرسنه،

مگم آدم ظالم د جان خو ضرر.

۱۸ آدم شریر مُزد فریبنده-و-باطل ره حاصل مونه،

لیکن آدمی که نیکی ره تیت مونه، او اجر خوبی خو ره مینگره.

۱۹ رقمی که نیکی-و-صداقت انسان ره طرف زندگی موبره،

امو رقم هر کسی که از بدی پیروی کنه او سون طرف مرگ ری آسته.

۲۰ خداوند از آدمای کجرو-و-بدنیت نفرت دره،

مگم از آدمای نیکوکار خوش-و-راضی آسته.

۲۱ باور گو که آدم بدکار جزا مینگره،

لیکن اولاده آدمای راستکار از جزا نجات پیدا مونه.

۲۲ حلقه طلائی د بینی خوک

و نوربندی د خاتون بے سلیقه، بے معنی یه.

۲۳ آرزوی آدمای نیک اونا ره د خوشبختی میرسنه،

مگم غضب خدا امید بدکارا ره نابود مونه.

۲۴ کسی آسته که سَخاوَتَمَندانه مِیدیه و اُو کَلوَتَر حاصِل مُوگنه،

و کسِ دِیگه آسته که پگ شی ره بَلدِه خود خُو نِگاه مُونه، ولیه باز ام مُحتاج مُوشه.

۲۵ آدم سَخی دَوَلتَمند مُوشه،

و کسی که دِیگرو ره سیر آو کُنه، خود شی ام سیر آو مُوشه.

۲۶ کسی که غَلّه ره بَلدِه سُود نِگاه مُونه، مردُم اُو ره نالت مُونه،

مگم بَرکت د بِلّه کسی آسته که غَلّه ره سَودا مُونه.

۲۷ کسی که د جُسْتجوی نیکی بَشه، اُو رِضایَتِ خُدا و بَنده ره حاصِل مُونه،

لیکن آدمی که د پُشتِ بلا مِیگرده، بلا د سر شی مییه.

۲۸ کسی که د دارایی خُو تکیه مُونه، اُو ناکام مُوشه،

مگم مردُم راستکار مِثلِ بَلگِ دِرختِ اَلی سَوز مُونه.

۲۹ آدمی که خانوادِه خُو ره د رَنج-و-زَحمت مِیندزه، حاصِلِ از اُو شَخص باد آسته،

و آدمِ جاهِل نوکرِ آدمِ دانا مُوشه.

۳۰ ثَمَرِ آدمِ نیک مِثلِ دِرختِ حیاتِ آسته،

و کسی که جانِ دِیگرو ره د راهِ راست کش مُونه، اُو دانا یه.

۳۱ آگه آدمِ صادقِ اَجْر خُو ره د ای دُنیا مِینگره

پس آدمِ بَدکار و گُناهکار چِیقس کَلوَتَر جَزَا مِینگره!

۱۲ کسی که پَند-و-نصیحَت ره دوست دَشته بَشه دانایی ره ام دوست دَره،

و کسی که از اِصلاح شُدو نَفرتِ دَشته بَشه، اُو بے عقل آسته.

۳۲ آدمِ نیک رضای خُداوند ره حاصِل مُونه،

مگم کسی که نَقشه بَد مِیکشه، خُداوند اُو ره محکوم مُونه.

۳۳ اِنسان از بَدی-و-شَرارتِ اُسْتوار نَموشه،

مگم ریشہ آدمِ صادقِ هرگز کُنده نُمُوشه.

^۴ خاتونِ خوبِ تاجِ سرِ شویِ خو آسته،

مگم خاتونِ بے حیا، رقمِ شاریدگی دَ استغونایِ شویِ خو آسته.

^۵ فیکرایِ آدمایِ نیکِ راست - و - دُرُست آسته،

مگم مشوره هایِ مردُمِ شریرِ پُر از فریب - و - نیرنگ.

^۶ تورایِ آدمایِ بدکارِ باعثِ خونِ ریزیِ موشه،

مگم نقلِ راستکارا باعثِ نجات.

^۷ بدکارا سرنگون شده از بینِ موره،

لیکنِ خانهِ آدمایِ نیکِ پایدار مومنه.

^۸ انسان دَ اندازه هوشیاریِ خو صِفَتِ موشه،

مگم کسی که فکرِ شیِ کجِ آسته، شرمنده موشه.

^۹ بهتر آسته که یگِ نفرِ حقیر - و - فقیرِ معلومِ شنه، ولے نوکرِ دشته بشه

نسبتِ دزی که خود ره کته نشو بدیه و نانِ خوردونِ خو ره امِ ندشته بشه.

^{۱۰} آدمِ عادلِ دَ فکرِ جانِ حیوانِ خو آسته،

مگم آدمایِ شریرِ حتیِ رَحْمِ کدونِ شیِ امِ ظلمِ آسته.

^{۱۱} کسی که دَ زمینِ خو کشت - و - کارِ موکنه، او از نانِ سیرِ موشه،

مگم کسی که دَ پشتِ چیزایِ بے فایده میگرده، آدمِ بے عقلِ آسته.

^{۱۲} شخصِ بدکارِ چیمِ شیِ دَ وُلجِهِ مردُمِ شریرِ منده،

لیکنِ ریشہِ آدمایِ صادقِ پُر ثمرِ آسته.

^{۱۳} آدمِ خرابِ دَ دامِ بدگوییِ خو گرفتارِ موشه،

مگم آدمِ صادقِ از مُصیبتِ نجاتِ پیدا مونه.

۱۴ انسان از نتیجه توره خو خوبی مینگره

و دستای زحمت کش انسان دَر شی فایده میرسنه.

۱۵ راه آدم جاهل دَ نظرِ خود شی دُرست آسته،

مگم آدم دانا دَ نصیحتِ دیگر و گوش میدیه.

۱۶ قارِ آدم جاهل یگ دم معلوم موشه،

مگم آدم هوشیار توهین- و- تحقیر ره نادیده میگیره.

۱۷ شاهدِ راستگوی صداقت ره ظاهر مونه،

مگم شاهدِ دروغگوی فریب ره.

۱۸ تورای بعضی کسا مثلِ ضربه شمشیر آسته،

مگم زیبونِ آدمای دانا شفافبخش.

۱۹ توره لب های راستگوی تا ابد پایدار مومنه،

مگم زیبونِ دروغگوی فقط یگ لحظه عمر دره.

۲۰ فکرِ آدمای منافق پُر از چال- و- نیرنگ آسته،

مگم کسای که بلده صلح- و- آرامش مشوره میدیه، خوشی مینگره.

۲۱ دَ آدمای صادق هیچ بدی نمیرسه،

لیکن بدکارا پُر از جنجال- و- مشکلات آسته.

۲۲ خداوند از آدمای دروغگوی بد موبره،

مگم از شخصِ نیکوکار راضی آسته.

۲۳ آدم هوشیار دانش خوره آشکار نمونه،

مگم دلِ آدمای ابله جهالتِ ازوا ره معلومدار مونه.

۲۴ دستِ زحمتکش، انسان ره حاکم جور مونه،

مگم ٲمبلی اُو ره دَ نوکری میندَزَه.

۲۵ غَم-و- غُصَه، دِلِ اِنسان ره میده مُونه،

مگم توره خُوب-و- نَرم اُو ره خوشحال مُونه.

۲۶ آدم نیک دَ دوست خُو هِدایت میدیه،

مگم بدکارا مردُم ره طرفِ گمراهی مُوبره.

۲۷ آدم سُست حتی شِکار کدگی خُو ره کباب نَموکنه،

مگم کوشش-و- تَلاش بلده اِنسان گنجِ قِیمت بای آسته.

۲۸ راهِ نیکي-و- صداقت، راهِ زندگی آسته

که دَ مَسیرِ اُزو مرگ وجود نَدَره.

۱۳! باچه هُوشیار نصیحتِ آتِه خُو ره میشنوه،

مگم آدم لَوڈه سرزنش ره قُبُول نَمونه.

۲ از ثَمَرِ دان خُو اِنسان فایده میگیره،

مگم آرزوی خیانتکارا ظَلَم کدو آسته.

۳ شخصی که زیون خُو ره نگاه کنه جان خُو ره حِفْظ مُونه،

مگم کسی که لب های خُو ره ناسنجیده واز کنه تَباه مُوشه.

۴ آدم خاوشله آرزو مُونه، ولرے چیزی حاصل نَمونه،

مگم آدم زَحمتکش خُوب سیر مُوشه.

۵ شخصِ نیک از دروغ گُفتو بد مُوبره،

مگم آدم بدکار شرمینده و رسوا مُوشه.

۶ صداقت، کسای ره که دَ راهِ راست سَم آسته، حِفْظَت مُونه،

مگم گناه، آدم گناه کار ره از بین مُوبره.

۷ یگو کس خود ره دَوْلَتَمَنَد نِشو میدیه، مگم د حقیقت هیچ چیز نَدَره،

ولے یگو کس دِیگه خود ره غریب نِشو میدیه، مگم مال-و-دَوْلتِ کَلو دَره.

۸ ثُرُوتِ اِنسان میتنه جان شی ره از خطر نِجات بَدیه،

مگم آدم غریب از کس اَخطار-و-تهدید نَمیشنوه.

۹ چِراغِ آدمای نیک روشو یه،

مگم چِراغِ بَدکارا گُل مُوشه.

۱۰ مغرُوری فقط نِزاع-و-جَنجال ره پیدا مُونه،

لیکن شخصی که نصیحت ره قَبُول مُونه دانا یه.

۱۱ مال-و-دَوْلتی که از راهِ غَلَط پیدا شُنه زُود از دِست مورِه،

مگم نفری که د زَحمت-و-کوشِش جَم کُنه، دارایی شی کَلو شُده مورِه.

۱۲ اُمیدِ دیر رَس دِلِ اِنسان ره میده مُونه،

مگم پوره شُدونِ یگ آرزو، بلده اِنسان مِثِلِ دِرختِ حیاتِ تازگی مُوبخسه.

۱۳ کسی که پَند-و-نصیحت ره حقیر حساب مُونه، خود ره د مُشکِلات میندَزِه،

مگم کسی که د حُکم خُدا اِحترام دَره، آجر خُوره میگیرِه.

۱۴ تعلیمِ آدم دانا چشمه حیات آسته

و اِنسان ره از دام های مرگ نِجات میدیه.

۱۵ عقل-و-هُوش خُوب بلده اِنسان اِحترام د وجود میره

مگم راهِ خیانتِ کارا باعِثِ تباهی خودون شی مُوشه.

۱۶ آدم هُوشیار د هر کار سَنجِش کده عمل مُونه،

لیکن آدم بے عقل جهالت خُوره ظاهر مُونه.

۱۷ قاصدِ بَد د بلا گِرِفَتار مُوشه،

مگم قاصِدِ خُوبِ باعِثِ شفا مُوشه.

^{۱۸} فقر و شرمندگی د بِلِه کسی مییه که نصیحت ره رد مُونه،

مگم کسی که سرزنش ره قبول مُونه قابلِ احترام آسته.

^{۱۹} آرزوی پوره شده د جانِ انسان شیرینی میدیه،

لیکن دست کشیدو از کار بد د نظرِ شخصِ ابله زشت معلوم مُوشه.

^{۲۰} کسی که قد مردمای دانا بشینه دانا مُوشه،

مگم آندیوالی قد آدمای بے عقل ضرر دَره.

^{۲۱} بلا دامونگیرِ گناهکارا مُوشه،

مگم کامیابی نصیبِ آدمای نیک-و-صادق.

^{۲۲} آدم صالح حتی د نوسه های خُو میراث میله،

مگم مال-و-دولتِ گناهکارا بلده آدمای نیک ذخیره مُوشه.

^{۲۳} زمینِ آدم فقیر کلو حاصلِ میدیه،

مگم از بے انصافی حاصلِ ازو چور مُوشه.

^{۲۴} کسی که چوبِ اصلاح ره از باچه خُو دریغ مُونه

او از باچه خُو نفرت دَره،

مگم کسی که اولاد خُو ره دوست دَره،

او د فکرِ اصلاح کدون شی آسته.

^{۲۵} آدم نیک از خوراکی که دَره مُوخوره و سیر مُوشه،

لیکن کوره آدم بدکار گشنه مُومنه.

۱۴ ^۱ خاتونِ هوشیار خانه خُو ره آباد مُونه،

مگم خاتونِ جاهل او ره قد دستای خود خُو خراب مُونه.

۲ کسی که دَ راستی قَدَمِ باله مونه، او از خُداوند ترس مُوخوره،

لیکن کسی که دَ راهِ کَجِجِ مورِه، او دَ خُداوند بے احترامی مونه.

۳ توره که از دانِ آدمِ جاهلِ بُرِ موشه، بلده پُشتِ ازو یگِ چوبِ جورِ موشه،

مگم تورایِ آدمِ دانا او ره حِفَاطَتِ مونه.

۴ آگه گاو دَ گاوخانه نَبَشه، آخور صاف مومنه،

مگم از زورِ گاو آسته که حاصلِ کَلوِ موشه.

۵ شاهدِ راستگویِ دروغِ نَمُوگه،

مگم شاهدِ دروغگویِ تورهِ دروغِ مُوگه.

۶ آدمِ لَوْدَه دَ جُسْتُجویِ حِکمتِ آسته، مگم پیدا نَمیتنه،

دَ حالیکه بلدهِ آدمِ دانا پیدا کدونِ حِکمتِ آسویه.

۷ از آدمِ بے عقلِ دُوریِ کُو،

چُون از لبِ هایِ ازو عِلْمِ -و- دَانِشِ پیدا نَموشه.

۸ حِکمتِ آدمِ هُوشیارِ اینی آسته که راهِ خُوره دَرکِ مُوگنه،

مگم جهالتِ مَرْدُمِ بے عقلِ اُونَا ره بازی دَدَه گَمراه مونه.

۹ آدمایِ جاهلِ دَ سرِ قُربانیِ ریشخندی مونه،

مگم مَرْدُمِ راستکارِ رضامندیِ خُدا ره حاصلِ مونه.

۱۰ تلخیِ انسانِ تنها دَ دِلِ خود شیِ روشِ آسته

و خوشیِ انسانِ امِ تنها دَ خود شیِ معلومه.

۱۱ خانِه بَدکارا چپه موشه،

لیکن خیمهِ آدمایِ راستکارِ آباد مومنه.

۱۲ یگو راهِ آسته که دَ نظرِ انسانِ راست معلوم موشه،

مگم عاقبتِ ازو راه، مرگ آسته.

^{۱۳} حتی دَ غَیْتِ خَنَدِیدو اِمکانِ دَره که دِلِ اِنسانِ غَمگینِ بَشه،

مگم وختیکه خنده خلاص موشه، غَم دَ جای خُو باقی مومنه.

^{۱۴} آدمی که گمراه موشه نتیجه گمراهی خُو ره مینگره،

ولرِ آدمِ خُوبِ اَجْرِ خُوبیِ خُو ره مینگره.

^{۱۵} آدمِ ساده دلِ هر توره ره باورِ مومنه،

لیکنِ آدمِ هوشیارِ قَدَمِ هایِ خُو ره سنجیده باله مونه.

^{۱۶} آدمِ دانا احتیاط مونه و از بدی دوری مونه،

مگم آدمِ بر عقل از رویِ غرورِ خُو بر پروایی مومنه.

^{۱۷} آدمِ تندخویِ کارایِ جاهلانه مونه،

و از آدمِ دسیسه‌گرِ مردمِ نَفَرَتِ دَره.

^{۱۸} جهالتِ نصیبِ مردمِ نادو آسته،

لیکنِ علمِ -و- معرفتِ مثلِ تاجِ دَ سرِ آدمایِ هوشیار.

^{۱۹} بدکارا عاقبتِ دَ آدمایِ نیکِ احترامِ مونه،

و شیرا آخرِ رفته دَ دمِ درگه هایِ آدمایِ نیکِ -و- صادقِ سرِ خَمِ مونه.

^{۲۰} از آدمِ مفلسِ حتی همسایه شی ام نَفَرَتِ دَره،

مگم دولت‌مندِ دوستایِ کَلوِ دَره.

^{۲۱} کسی که همسایه خُو ره حقیرِ حسابِ کُنه، گناه‌کارِ آسته،

لیکنِ نیکِ دَ بَخْتِ کسی که دَ غریبا رَحَمِ دَشْتَه بَشه.

^{۲۲} آیا کسای که نقشه هایِ بدِ دَ دلِ خُو میکشه، گمراهِ نموشه؟

لیکنِ کسای که نیتِ خُوبِ دَشْتَه بَشه، رَحمتِ و وفاداریِ مینگره.

۲۳ از هر زحمت فایده مینگری،

مگم تورای بے فایده باعث ناداری موشه.

۲۴ مال-و- دولت آدمای دانا تاج سر شی آسته،

مگم نشانی آدمای بے عقل جهالت شی.

۲۵ شاهد راستگوی جان مردم ره نجات میدیه،

مگم شاهد دروغگوی د مردم خیانت مونه.

۲۶ ترس از خداوند بلده یگ آدم تکیه گاه محکم آسته

و بلده اولادای شی ام یگ پناه گاه.

۲۷ ترس از خداوند چشمه حیات آسته

که انسان ره از چنگ مرگ دور نگاه مونه.

۲۸ بزرگی پادشاه از کلو بودون مردم آسته،

مگم بدون رعیت یگ پادشاه نابود موشه.

۲۹ کسی که زود قار نشنه آدم هوشیار آسته،

مگم آدم تندخوی جهالت خو ره نشو میدیه.

۳۰ دل آرام د زندگی جان مویخشه

مگم کینه دل باعث شاریدگی استغونا موشه.

۳۱ کسی که د غریب ظلم موکنه د حقیقت د پیدا کونده ازو توهمین مونه،

و کسی که د آدم مفلس مهربانی کنه خدا ره احترام مونه.

۳۲ بدکار از خاطر بدی خو سرنگون موشه،

لیکن آدم نیک حتی که بمره یگ پناه گاه بلده خو دره.

۳۳ آدمای فایده حکمت ره د دل خو نگاه مونه،

حتیٰ آدمای آبله ام ای ره موفامه.

^{۳۴} نیکی-و-صداقت یگ ملّت ره سربلند مونه،

لیکن گناه یگ قوم باعث رسوایی شی موشه.

^{۳۵} پادشاه از خادم هوشیار خوش شی مییه،

ولے کسی که کارای شرم آور مونه، د قار-و-غضب شی گرفتار موشه.

۱۵ ^۱ جواب ملایم قار-و-غضب ره تا میشته،

مگم توره سخت خشم انسان ره کلو مونه.

^۲ زیون آدم دانا علم-و-معرفت ره قابل قبول جور مونه،

مگم از دان آدمای جاهل حماقت بر موشه.

^۳ تمام جای ها د پیش چیم خداوند آسته

و او مردم خوب و بد ره تشخیص مونه.

^۴ زیونی که سلامتی د وجود میره، مثل یگ درخت حیات آسته.

مگم زیون فریبکار روح انسان ره میده مونه.

^۵ آدم جاهل نصیحت آتیه خو ره خار حساب مونه،

لیکن شخص هوشیار پند-و-سرزنش ره قبول مونه.

^۶ د خانه آدم نیک مال-و-دولت کلو آسته،

لیکن عاید شخص بد زحمت-و-جنجال دَر شی پیدا مونه.

^۷ لب های آدمای دانا علم-و-معرفت ره تیت مونه،

مگم دل آدمای بے عقل اوطور نییه.

^۸ خداوند از قربانی بدکارا نفرت دَره،

لیکن از دعای مردمای نیک خوش شی مییه.

۹ خُداوند از راه-و-طریقِ آدمِ بدکارِ بدِ موبره،

مگم او پیروِ راستی ره دوست دره.

۱۰ کسی که راهِ راست ره ایله کنه، جزای سخت دَانتظار شی آسته

و کسی که از اصلاح شُدو نَفرتِ دَشته بَشه، او مومره.

۱۱ اگه دوزخ و عالمِ مُردا دَ نظرِ خُداوند برَملا یه،

پس دِلِ انسان چِقیس کَلوترِ دُزو معلومدار آسته.

۱۲ آدمِ لودّه سرزنش-و-تنبیه ره خوش ندره

و پیشِ آدمای دانا نَموره.

۱۳ دِلِ خوش، چهره ره خوشحال مونه،

مگم غم-و-عُصبه دِلِ روحِ انسان ره پزُمرده.

۱۴ دِلِ آدمِ دانا دَ تلاشِ دانایی آسته،

مگم دانِ آدمای بے عقل خود ره از جهالت سیر مونه.

۱۵ تمامِ روز های زندگی مردمِ بدبخت سراسر پُر از جنجال آسته،

مگم دِلِ خوش، زندگی شی مِثلِ مهمانیِ دایمی آلی آسته.

۱۶ مال-و-دولتِ کم قد ترسِ خُداوند بهتر آسته

نِسبتِ دَ داراییِ کَلونی که قد جنجال-و-تَشویشِ یگجای بَشه.

۱۷ نان-و-پیاز دَ جای که مُحبتِ بَشه بهتر آسته

نِسبتِ دَ گوشتِ گاو که قد نَفرتِ قتی بَشه.

۱۸ آدمِ تَندخویِ جنجالِ پیدا موكنه،

مگم آدمِ باصبر-و-حوصله جنجال ره قوی مونه.

۱۹ راهِ آدمِ سُسْتِ قد خار پوشنده یه،

مگم راهِ دُرستکارا آوار آسته.

^{۲۰} باچه دانا آته خوره خوشحال مونه،

مگم آدم بے عقل آبه خوره پوزخند میزنه.

^{۲۱} آدم کم عقل از لوده گی خوشی حاصل مونه،

لیکن آدم فامیده د راه راست قَدَم میله.

^{۲۲} نقشه که بدون مشوره کشیده موشه ناکام مومنه،

لیکن مشاورای کلو باعث کامیابی موشه.

^{۲۳} انسان وختیکه جواب خوب میدیه ازو لذت موبره،

و توره که د جای شی گفته شنه، چیقس خوب آسته!

^{۲۴} راه حیات، آدم دانا ره سون باله موبره

و نميله که او د عالم مردا بوره.

^{۲۵} خداوند خانه آدمای مغرور ره از بین موبره،

لیکن پلوان زمین خاتون بیوه ره ثابت نگاه مونه.

^{۲۶} خداوند از نقشه های بد نفرت دره،

لیکن از توره های پاک-و-خالص خوش شی مییه.

^{۲۷} کسی که د پشت فایده ناحق میگرده د خانواده خو نقص میرسنه،

مگم کسی که از رشوت بد شی مییه، عمر ازو دراز موشه.

^{۲۸} آدم نیک-و-صادق پیش از جواب ددو فکر مونه،

لیکن از دان بدکارا چیزای خراب بر موشه.

^{۲۹} خداوند از بدکارا دوری مونه،

لیکن او دُعای آدمای نیک-و-صادق ره گوش مونه.

۳۰ تُوْر چِيما دِلِ ره خوش مُونه،

و خبِرِ خوشِ اسْتَعُوْنا ره تازه و سَالِمِ نِگاهِ مُونه.

۳۱ کسی که سرزَنِشِ زِنْدَگِیِ بَخْشِ ره قَبُوْلِ کُنِه،

از جُمْلِهِ آدَمایِ دانا حِسَابِ مُوشه.

۳۲ کسی که پَنْد-و-نَصِيْحَتِ ره رَدِ مُونه،

أُو دَ جَانِ خُودِ خُو رِيْشَخَنْدِیِ مُونه،

لِيکِنِ کسی که سرزَنِشِ ره قَبُوْلِ مُوکُنِه

دِلِ اَزُو دانا مُوشه.

۳۳ ترسِ خُداوندِ دَ اِنْسَانِ حِكْمَتِ يادِ مِيْدِيه،

و فِرُوْتَنِی، عِزَّتِ و اِحْتِرَامِ ره دَ وُجُوْدِ مِيْرِه.

۱۶ اَنْدِيْشِه ها-و-خِيَالَاتِ دِلِ اِنْسَانِ مَرْبُوْطِ دَ خُودِ شِیِ مُوشِه،

مِگَمِ نَتِيْجِهِ آخِرِیِ از جَانِبِ خُداوندِ آسْتِه.

۲ تمامِ راهِ هَایِ اِنْسَانِ دَ نَظَرِ خُودِ شِیِ پَاکِ آسْتِه،

لِيکِنِ نِيَّتِ هَایِ شِیِ دَ خُداوندِ مَعْلُوْمِه.

۳ کَارَايِ خُو ره دَ خُداوندِ تَسْلِيْمِ کُو

و نَقْشِه هَایِ تُو کَامِيَابِ مُوشِه.

۴ خُداوندِ هَر چِيْزِ ره بَلْدِهِ مَقْصِدِ خُو خَلْقِ کَدِه،

و اَمِیِ رَقْمِ آدَمِ بَدْکَارِ ره اَمِ بَلْدِهِ رُوزِ جِزَا.

۵ خُداوندِ از آدَمایِ مَغْرُوْرِ بَدِ مُوْبِرِه،

و يَقِيْنًا اُوْنَا بِيْ جِزَا نَمُوْمَنِه.

۶ دَ وُسَيْلِهِ رَحْمَتِ و رَاسْتِیِ گُناهِ بَخْشِيْدِهِ مُوشِه،

و ترسِ خُداوندِ انسانِ ره از بدی دُور نگاه مونه.

^۷ وختیکه خُداوند از یگ نفر راضی بَشه،

حتی دُشمنای شی ام قد شی صلح- و- آشتی مونه.

^۸ مالِ کم که از راهِ صداقت- و- انصاف پیدا شده بَشه بهتر آسته

نسبت د عایدِ کَلونِ که از راهِ بی انصافی پیدا شده بَشه.

^۹ انسانِ راه های خُو ره خود شی د دلِ خُو میسنجه،

مگم تنها خُداوند آسته که قَدمای شی ره اُستوار نگاه مونه.

^{۱۰} امرِ پادشاهِ رقمِ وحیِ الهی وری آسته

و دان شی د قضاوتِ کدو نباید اشتباه کنه.

^{۱۱} ترازو و سنگای دُرست مَرَبوط د خُداوند آسته

و پگِ سنگای خلطه کارِ ازو یه.

^{۱۲} عملِ بد د نظرِ پادشاه ها زشت معلوم موشه،

چراکه تختِ پادشاهی شی تَوَسُّطِ عدالتِ اُستوار آسته.

^{۱۳} پادشاه از زبونِ نیک- و- صادقِ خوش شی مییه

و آدمِ راستگوی ره دوست دَره.

^{۱۴} غَضَبِ پادشاهِ مِثْلِ قاصِدِ مرگِ آسته،

لیکنِ آدمِ دانا قار شی ره تاه میسنه.

^{۱۵} د نُورِ رُویِ پادشاهِ زندگی آسته،

و رضایتِ ازو مِثْلِ اُورِ بهارِ آلی یه که بارانِ رَحمتِ میره.

^{۱۶} حاصلِ کدونِ حِکمتِ از طِلائیِ خالصِ کده بهتر آسته

و پیدا کدونِ دانایی از نُقره کده باله تره.

۱۷ راهِ آدمای راستکار از بدی دُوره؛

و هر نفرِ که راهِ دُرُست ره اِنْتِخابِ کُنه، اُو جان خُو ره حِفْظِ مُونه.

۱۸ عاقِبَتِ کَبیر-و-غُرُورِ تباھی آسته

و عاقِبَتِ دِلِ مَغْرُورِ سُقُوط.

۱۹ بَهِتَرِ آسته که آدمِ بَرِ کَبیرِ بَشَه و قد غَرِیبا بِشِیْنه

نِسَبَتِ دَزی که دَ وُلْجِه نَفْرای مَغْرُورِ شَرِیْگِ شُنه.

۲۰ کسی که که یِگو عمل ره حَکِیْمانَه اِنجامِ مِیْدیه، اُو کامِیابِ مُوشه،

و کسی که که دَ خُداوند تَوَکَّلِ کُنه نِیکِ بَخْتِ مُوشه.

۲۱ اَدَمِ فَاْمِیْدَه ره مَرْدُمِ از رُوی داناِیِ شی مِیْنَخْشَه

و پَندایِ شِیْرِیْنِ اَزُو تَاثِیْرِ خُوبِ دَره.

۲۲ عَقْلِ بَلْدَه صَاْحِبِ خُو چْشْمِه حَیَاتِ آسته،

مِگَمِ آدَمایِ جَاْهِلِ جَزایِ جِهاَلتِ-و-ناَدانیِ خُو ره مِیْنِگَره.

۲۳ دِلِ اَدَمِ دانا دَ وختِ توره گُفْتو لب های شی ره هِدایَتِ مُونه

و تَعْلِیْمی که اُو مِیْدیه، فَایْدَمَند-و-پُرتَاثِیْرِ آسته.

۲۴ توراِیِ خُوبِ رَقْمِ عَسَلِ وَری

بَلْدَه جَانِ شِیْرِیْنِ

و بَلْدَه اسْتُغونا شَفَا بَخْشِ آسته.

۲۵ یِگو راه آسته که دَ نَظَرِ اِنْسَانِ راسْتِ مَعْلُومِ مُوشه،

مِگَمِ عاقِبَتِ اَزُو راه، مَرگِ آسته.

۲۶ نَفْسِ کَارگَرِ اُو ره وادارِ دَکارِ مُونه

و گُشَنگیِ کُورِه شی اُو ره مِجْبُورِ مُونه.

۲۷ آدم خراب نَقْشِه شَيْطَانِي مِيكشه

و تورای شی رقم آتیش آلی سوزنده یه.

۲۸ شخص بد نیت جنجال پیدا مونه

و آدم چُغَل دوستا ره از یگدیگه شی جدا مونه.

۲۹ آدم ظالم همسایه خو ره بازی میدیه

و او ره د راه غلط رهنمایی مونه.

۳۰ کسی که قد چیمای خو رموز مونه، اوخته او نقشه بد میکشه،

و کسی که لب-و-دندون خو ره میخیه، او شرارت خو ره تکمیل مونه.

۳۱ موی سفید نشانی پیری-و-بزرگی آسته

که یگ آدم د وسیله عمل-و-رفتار نیک خو د دست میره.

۳۲ کسی که دیر قار شنه از مرد جنگره بهتر آسته،

و کسی که خود ره اداره کنه، از آدمی که یگ شار ره د قبضه خو گرفته، باله تره.

۳۳ پشک د دامو آندخته موشه،

مگم هر فیصله از جانب خداوند آسته.

۱۷ نان خشک د آرامی بهتر آسته

نسبت د نان مهمانی که د خانه پر از جنگ-و-شور بشه.

۲ غلام دانا د سر باچه شرمگی بادرار خو حکمرانی مونه

و د میراث برارای ازو ام شریگ موشه.

۳ طلا و نقره ره آتیش کوره آزمایش مونه

و دل انسان ره خداوند.

۴ آدم بدکار د گب های گناه کارا گوش میدیه؛

آدم دروغگوی دَ زبونِ دروغگوی.

^۵ کسی که دَ بِلِه آدمِ غریب ریشخندی مُونه دَ حقیقت او خالقِ ره توهینِ مُونه،

و هر کسی که از غم- و- بدبختی دیگر و خوش مُوشه، بے جزا نمومنه.

^۶ تاجِ افتخارِ آدمای پیر نوسه گون شی آسته

و تاجِ افتخارِ اولادا آته گون شی.

^۷ توره مودبادانه دَ آدمِ کُنْدِذهنِ سَمِ نَمییه،

و نه ام گبِ دروغ دَ دانِ یگِ آدمِ شریف.

^۸ رشوتِ دَ نظرِ رشوتِ دهنده مثلِ دانه قیمتبای آسته؛

دَ هر طرفِ که صاحبِ شی رُخِ مُونه کار شی پوره مُوشه.

^۹ کسی که خطا های دیگه کس ره پوش مُونه، مُحَبَّتِ دَ وجودِ میره،

مگم آدمی که اونا ره بَرَملا مُونه، دوستای نزدیک ره از یگدیگه شی جدا مُونه.

^{۱۰} تاثیرِ یگِ نصیحتِ دَ آدمِ دانا کلوتر آسته

نسبتِ دَ صدِ ضربه شلاقِ دَ آدمِ بے عقل.

^{۱۱} آدمِ بدکار فقط دَ جُسْتُجویِ فتنه آندختویه،

ازی خاطر قاصدِ ظالمِ بلده مجازاتِ کدون شی ریی مُوشه.

^{۱۲} رُویِ دَ رُویِ شُدو قد خرسِ ماده که از چوجه های خُو جدا شُدِه بَشِه بهتر آسته

نسبتِ دَ رُویِ دَ رُویِ شُدو قد آدمِ بے عقل که گرفتارِ بے عقلی بَشِه.

^{۱۳} کسی که دَ عِوضِ خُوبیِ بدیِ مُونه،

بلا از خانه شی دُور نموشه.

^{۱۴} شروعِ کدونِ جنجالِ مثلِ وازِ کدونِ بِنْدِ آوِ وریِ آسته؛

پس جنجالِ ره قُویِ کُویِ پیشِ ازی که دَ دعوا بَرَسه.

۱۵ آدم بد که بے گناه حساب شنه

و آدم صادق که ناحق محکوم شنه

خداوند از هر دوی ازی عمل نفرت دره.

۱۶ چرا بلده خریدون حکمت د دست آدم بے عقل پیسه دده شنه،

د حالیکه او هیچ نمینخایه عقل ره حاصل کنه؟

۱۷ دوست واقعی د هر غیت دوستی مونه،

و برار بلده روزای تنگ دستی پیدا شده.

۱۸ فقط آدم کم عقل قول میدیه

و ضامن یگو کس دیگه موشه.

۱۹ کسی که خطا ره دوست دره جنجال ره دوست دره،

و کسی که درگه خو ره بلند و با شکوه جور کنه، د سراغ تباهی خو آسته.

۲۰ آدم بد نیت کامیاب نموشه،

و کسی که دروغگوی بشه د بلا گرفتار موشه.

۲۱ باچه بے عقل سرمایه غم- و- غصه آته خو آسته،

و آته یگ باچه کندذهن خوشحالی ره نمینگره.

۲۲ خوشی دل رقم دوا آلی شفا دهنده یه،

لیکن روح پزمرده استغونا ره خشک مونه.

۲۳ آدم بدکار تاشکی رشوت میگیره

و مانع راه های عدالت موشه.

۲۴ آدم دانا حکمت ره د پیش روی خو مینگره،

مگم چیمای آدم بے عقل بے مقصد سراسر دنیا ره توخ کده ری آسته.

۲۵ باجہ بے عقل باعثِ رنج۔ و۔ اذیتِ آتہ خُو مُوشہ،

و باعثِ تلخی امزُو خاتُو کہ او رہ دَ دُنیا اُوردہ۔

۲۶ جریمہ کدونِ آدمِ نیک۔ و۔ صادقِ خُوب نییہ

و نہ ام قمچی زِدو دَ آدمای شریف از خاطرِ شرافتِ شی۔

۲۷ آدمِ دانا زیاد تورہ نُموگہ

و آدمِ فامیدہ آرام و باصبرِ آستہ۔

۲۸ حتیِ آدمِ جاہلِ اگہ چُپِ بَشینہ، مردُمِ او رہ دانا حسابِ مُونہ،

و کسی کہ دانِ خُو رہ بَگیرہ، آدمِ فامیدہ معلومِ موشہ۔

۱۸ آدمِ خودخواہ خود رہ از دیگرِ جدا مُونہ

و دَ ضِدِ حِکمت۔ و۔ داناییِ دیگرِ آستہ۔

۳ آدمِ بے عقل از داناییِ خوش شی نمییہ

و فقط دوستِ درہ نظریہ دِلِ خودِ خُو رہ نشو بدیہ۔

۳ نتیجہ کارِ بد بے آبروییِ آستہ

و نتیجہ کارِ شرمِ آورِ رسوایی۔

۴ تورایِ انسانِ رقمِ آوِ چُقُورِ آلیِ آستہ

و چشمہ حِکمتِ رقمِ آوِ جویِ وریِ جاری۔

۵ رُویِ دَدو دَ آدمِ بدکارِ خُوب نییہ

و نہ ام پایمالِ کدونِ حقِ آدمِ بے گناہ۔

۶ تورایِ آدمِ بے عقلِ بلدہ شی جنجالِ پیدا مُونہ

و دانِ شی لَتِ خوردو رہ کُویِ مُونہ۔

۷ تورایِ آدمِ بے عقلِ باعثِ تباہیِ شی موشہ

و لب های ازو بلده جان شی رقم دام وری آسته.

^۸ تورای آدم چُغُل رقم لُغمه های نان مزه دار آسته
که د شوق کلو قُورت موشه و د وجودِ انسان مومنه.

^۹ کسی که د کار سُستی- و- ثمبلی مونه

برارِ آدم بیروکار حساب موشه.

^{۱۰} نام خُداوند یگ بُرجِ محکم آسته؛

که آدم صادق دیده کده د مینه ازو پناه موبره.

^{۱۱} پناه گاهِ دَوْلتمندا، مال- و- دَوْلتِ ازوا آسته؛

اونا گمان مونه که مال- و- دَوْلتِ مِثلِ دیوالِ بلند، ازوا نگاه بانی مونه.

^{۱۲} پیش ازی که انسان سُفوط کنه، کبر د دل شی پیدا موشه،

ولے فروتنی باعِثِ سربلندی- و- عزتِ موشه.

^{۱۳} کسی که پیش از شنیدونِ یگ توره جواب میدیه

ای بے عقلی و بے ادبی شی ره نشو میدیه.

^{۱۴} روحِ انسان میتنه که او ره د وختِ ناجوری قُوتِ بُبَحشه،

مگم روحِ ناأمید شده ره کی تحمَل میتنه؟

^{۱۵} دلِ آدم دانا معرفت ره حاصل مونه،

و گوشِ آدمای هوشیار علم ره جُسْتجو مونه.

^{۱۶} تَحْفه- و- بَحْشِشِ بلدهِ انسان یگ راه ره واز مونه

و او ره د پیشِ آدمای مَهم میرسنه.

^{۱۷} د یگ محکمه کسی که اوّل توره مَوگیه، توره شی دُرست معلوم موشه،

لیکن ای تا زمانی آسته که جانبِ مُقابلِ شی دلیل های خُوره نگیه.

۱۸ پشک جنجال ره خاو میدیه

و نزاع ره از بین آدمای زورثوگم مونه.

۱۹ رام کدون دل برار رنجیده، سخت تر از گرفتون یگ شار قوی آسته؛

جنجال رقم دیوال پخسه ای یگ قلعه وری د بین دو نفر جدایی د وجود میره.

۲۰ دل انسان از ثمر دان شی سیر موشه

و از حاصل لب های شی راضی.

۲۱ زندگی و مرگ انسان د اختیار زیون شی آسته:

هر ثمر که از زیون شی د وجود مییه، نتیجه گفتار شی آسته.

۲۲ کسی که خاٹو کُنه، نعمت پیدا مونه،

د حقیقت او رضای خداوند ره حاصل مونه.

۲۳ آدم غریب د عذر-و-زاری توره موگه،

لیکن آدم پولدار زورگویی مونه.

۲۴ کسی که دوستای کلو دره، یگون ازوا شاید باعث تباهی شی شنه،

مگم اوطور دوست ام آسته که از برار کده نزدیکتره.

۱۹^۱ بهتر آسته که یگ آدم غریب بشه و د صداقت زندگی کُنه

نسبت دزی که بر عقل بشه و تورای زشت بگه.

۲^۲ غیرت بدون علم، خوب نییه

و کسی که عجله کُنه د خطا گرفتار موشه.

۳^۳ جهالت انسان، او ره گمراه موکُنه،

ولر بعد ازو انسان قار کده خداوند ره ملامت مونه.

۴^۴ مال-و دولت د انسان دوستای کلو پیدا مونه،

مگم غریبی حتی رفیقِ نزدیک ره از آدم جدا مونه.

^۵ شاهدِ دروغگوی بے جزا نمونه

و کسی که دروغ تیت کُنه دوتا نمیتنه.

^۶ غدر کسا کوشش مونه د پیش آدم کلان روی کُنه،

و هر کس خوش دره که دوستِ آدم سخی بشه.

^۷ تمام برارای آدم محتاج ازو نَفرتِ دره

و دوستای شی ام ازو دوری مونه.

و هر چند که آدم محتاج د غدر- و- زاری از پشتِ ازوا موره، اونا او ره قبول نمونه.

^۸ کسی که دانایی ره حاصل مونه جان خو ره دوست دره

و کسی که قدرِ حکمت ره میدنه، او خوش بخت موشه.

^۹ شاهدِ دروغگوی بے جزا نمونه

و کسی که توره دروغ ره تیت مونه تباه موشه.

^{۱۰} خوب نییه که آدم بے عقل د عیش- و- نوش زندگی کُنه،

یا ای که یگ غلام د سرِ بادارا حکمرانی کُنه.

^{۱۱} عقل یگ آدم جلو قار شی ره میگیره

و کسی که خطا های دیگر ره نادیده میگیره، بزرگی خو ره نشو میدیه.

^{۱۲} قارِ پادشاه رقمِ غرشِ شیر آلی آسته،

مگم لطف- و- مهربانی شی مثلِ شبنم د بله علف.

^{۱۳} باچه بے عقل بلای جانِ آته خو آسته

و نقِ نقِ خاتونِ بانه طلب رقمِ چقکِ دایمی وری.

^{۱۴} خانه و دارایی از بابه کلونا د میراث مومنه،

مگم خائونِ دانا نِعْمَتِ خُداوند آسته.

^{۱۵} نمبلی خاوِ غَوُوج ره دَ وجودِ میره،

و آدمِ جُورِبَغَلِ گُشنه مومنه.

^{۱۶} کسی که حُکمِ خُداوند ره نگاه کُنه، دَ حَقِیْقَتِ اُو زِنْدَگِیِ خُو ره نگاه مونه

و کسی که اُو ره خارِ حِسَابِ کُنه، مومره.

^{۱۷} رَحْمِ کدو دَ یِگِ آدمِ غَرِیْبِ مِثْلِ ازی آسته که یِگِ آدمِ دَ خُداوندِ قَرْضِ بَدِیْه

و خُداوندِ اِحْسَانِ شی ره پس میدیه.

^{۱۸} بچکیچایِ خُو ره تَرِیْبه کُو، چراکه اُمِیدِ اِصْلَاحِ شُدونِ ازوا آسته،

مگم هُوشِ خُو ره بَگِیْرِ که اونا ره تَبَاهِ نَکُنِی.

^{۱۹} آدمی که تُنْدَخُوبِیِ مونه بیل که عاقَبَتِ خُو ره بِنِگَرِه؛

اگه اُو ره خِلاصِ کُنِی اُو امی کارِ خُو ره تِکْرارِ کده مورِه.

^{۲۰} دَ پَند-و- نَصِیْحَتِ گُوشِ بَدِیِ و از اِصْلَاحِ شُدو بَدِ نَبْر

تا که بَلَدِه آینده دانا شُنِی.

^{۲۱} اِنْسَانِ نَقْشِه های کَلو دَ دِلِ خُو دَرِه،

مگم تنها مقصدِ خُداوندِ عملی موشه.

^{۲۲} زینتِ اِنْسَانِ لُطْف-و- مُحَبَّتِ شی یه،

و آدمِ غَرِیْبِ از آدمِ دروغگوی کده بهتر آسته.

^{۲۳} ترسِ خُداوندِ دَ اِنْسَانِ زِنْدَگِیِ میدیه؛

کسی که از خُداوندِ مِیْتَرَسِه، سیرِ موشه و دَ هِیچِ بَلَاگِرِفْتارِ نَمُوشِه.

^{۲۴} آدمِ نَمْبِلِ دِسْتِ خُو ره سُونِ کاسه دِرَازِ مونه،

ولرِ حَتّیِ لُغْمِه ره سُونِ دَانِ خُو اُورده نَمِیْتَنِه.

۲۵ آدم لَوْدَه ره قَمچِی کوی کُو تا که آدم نادو عِبْرَت بَگیره،

شخص فامیده ره سرزنش کُو که او فامیده تر شنه.

۲۶ یگ باچه که قد آتِه خُو بد رفتاری کنه و آبه خُو ره از خانه بُر کنه،

او شرم و رسوایی ره د بار میره.

۲۷ باچه مه، اگه از گوش کدون نصیحت دُوری کنی،

باخبر بش که از کلیمه علم- و- دانش دُور شده گمراه موشی!

۲۸ شاهدِ فاسد- و- خراب د سر عدالت ریشخندی مونه

و آدمای بدکار از گناه لذت موبره، رقمی که یگ لُغمه نان ره قُورت کنه.

۲۹ قضاوت- و- جزا بلده ریشخندگرا تیار- و- آماده یه

و قَمچِی بلده پُشتِ آدمای احمق- و- بے عقل.

۲۰ ۱ شرابِ انگور انسان ره ریشخند مونه و شرابِ قوی باعثِ جنجال موشه؛

هر کسی که معتادِ شراب شنه، او دانا نیسته.

۲ ۲ قارِ پادشاه رقمِ غُرشِ شیر آلی آسته:

کسی که قارِ ازو ره بیره جان خُو ره د خطر میندزه.

۳ ۳ دُوری از جنجال عزت- و- سرافرازی یگ شخص ره نشو میدیه،

مگم آدم جاهل زود جنگ مونه.

۴ ۴ آدمِ ثمبل زمین خُو ره د موقع شی قلبه نمونه،

و د وختِ حاصلِ هر چی تلاش مونه، چیزی د دست شی نمییه.

۵ ۵ مقصدِ دلِ انسان رقمِ آوِ زیرِ چاه آلی آسته،

مگم آدم دانا میتنه که او ره بکشه.

۶ ۶ غدر کسا خود خُو ره وفادار فکر مونه،

مگم آدمِ قابلِ اِعتِمادِ ره کی پَیدا مِیتنه؟

^۷ آدمِ نیکِ دَ راستی-و-صداقتِ زندگی مونه

و اولادای شی بعد ازو خوش بخت موشه.

^۸ پادشاه که دَ تَختِ قضاوتِ میشینه،

قد چیمای خُو هر بدی ره از خُو بی جدا مونه.

^۹ کی گفته مِیتنه که ”ما دلِ خُو ره پاک نِگاه کدیم،

و از خطا های خُو پاک شُدیم؟“

^{۱۰} سنگای ترازو و اندازه های که غلط بشه،

خُداوند از هر دُوی شی بد موبره.

^{۱۱} حتی یگِ بچکیچه از رفتار خُو شِنخته موشه

که اعمال شی پاک-و-دُرست آسته یا نه.

^{۱۲} گوش ره بلده شِنیدو و چیم ره بلده دیدو،

هر دُوی شی ره خُداوند خَلق کده.

^{۱۳} اگه خاو ره دوست دری، غریب موشی،

پس بیدار بش تا که از نان سیر شنی.

^{۱۴} خَریدارِ مالِ دَ دُکاندارِ مَوگه: ”بَد آسته، بَد آسته!“

و غَیتی که خَریده دُور رفت، مَوگه که ”اَجَب دَ جان شی زَدَم!“

^{۱۵} طِلا و دانه ها عَندر پَیدا موشه،

مگم زیونِ پُر دانشِ مِثلِ جواهراتِ قِیمتَبای، کم پَیدا یه.

^{۱۶} کسی که ضامنِ شخصِ بیگنه شده، کالای شی ره گِرَوِ بَگیر

و امو کالای شی ره مِثلِ گِرَوِ نِگاه کُو، چرا که او ضامنِ خاتونِ بیگنه شده.

۱۷ نانی که از راهِ دروغ دَستِ مییه شیرین آسته،

مگم عاقبت شی کام ره تلخ مونه.

۱۸ نقشه های خُو ره دَ مشوره دیگرو بکش

و بدونِ هدایت دَ جنگ نرو.

۱۹ آدم چغزک رازهای دیگرو ره تیت مونه،

پس قد آدم کلوگوی شیشْت-و-برخاست نکُو.

۲۰ کسی که آته و آبه خُو ره نالت کُنه،

چراغ شی گل شده زندگی شی گور وری تریک موشه.

۲۱ میراثی که دَ آسانی دَ دست آمده بشه

دَ آخر برکت ندره.

۲۲ دَ دلِ خُو نگوی: ”ما بدی ره قد بدی جواب میدم.“

توکلِ خُو ره دَ خداوند بکُو و او تو ره نجات میدیه.

۲۳ خداوند از سنگای نادرستِ ترازو بد شی مییه

و ترازوهای غلط ام خوب نییه.

۲۴ راه های انسان ره خداوند تعیین موهنه،

پس انسان چطور میتنه که خود شی راهِ خُو ره بفامه؟

۲۵ کسی که ابلک-و-ناسنجیده نذر دَ گردون خُو بگیره

امکان دره که خود ره دَ دام بندزه.

۲۶ پادشاهِ دانا بدکارا ره از نیگوارا جدا مونه

و دَ آخر بدکارا ره دَ زیرِ چرخِ میندزه که گندم ره از گاه جدا مونه.

۲۷ وجدانِ انسان چراغِ خداوند آسته،

که پگِ رازهای تاشکیِ انسان ره معلومدار مونه.

^{۲۸} رَحمت و راستی پادشاه، ازو حِفَاطَتِ مُوَكُنَه

و تَخْتِ پادشاهی شی دَ وَسِیلَه رَحمت پایدار مومنه.

^{۲۹} شان-و- شوکتِ جوانا قُوتِ شی آسته

و عِزَتِ آدمای پیر موی سفید شی.

^{۳۰} ضربه ها و زخم ها، دلِ انسان ره از بدی پاک مونه،

و رده های شَلَّاقِ خایه دلِ ره ستره مونه.

۲۱ ^۱ دلِ پادشاه رقمِ آوِ جویِ آلی دَ دِسْتِ خُداوند آسته،

هر طرف که بخایه، او ره هِدَایَتِ مونه.

^۲ تمام راه های انسان دَ نَظَرِ خود شی راست آسته،

مگم خُداوند دلِ انسانا ره آزمایش مونه.

^۳ دَ نَظَرِ خُداوند کارای نیک و بانِصاف

از قُربانی کده زیادترِ قابلِ قَبُولِ آسته.

^۴ چیمای مغرور و دلِ پُرکِبر

هر دُوی شی کِشْتِ آدمای بدکار آسته و گناه حساب موشه.

^۵ نقشه های آدمِ تَلَاشِگَرِ دَرِشی فایده میرسنه،

مگم عَجَلَه کدو باعثِ غریبیِ انسان موشه.

^۶ مال-و- دولتی که از دروغ گُفتو دَ دِسْتِ مییه،

رقمِ غُبارِ آلی آسته که صاحبِ خُو ره طرفِ دامِ مرگ میکشنه.

^۷ ظلمِ آدمای بدکار اونا ره پای پاک تَباه مونه،

چراکه اونا انصاف کدو ره رد مونه.

^۸ راهِ آدمِ گناه‌کار کجِ آسته،

مگم اعمالِ آدمِ پاکِ راست.

^۹ زندگی کدو دَ یگ گوشه بامِ بهتر آسته

از زندگی کدو قد خاتونِ جنجالی دَ یگ خانه.

^{۱۰} جانِ آدمِ بدکار بدی ره دوست دره

و او دَ همسایه خُو رحمِ نمونه.

^{۱۱} از دیدونِ جزای آدمِ ریشخندگر آدمِ نادو حکمت یاد میگیره،

و آدمِ دانا از تربیه گرفتو صاحبِ معرفتِ موشه.

^{۱۲} خدا عادلِ آسته و او خانه بدکار ره مینگره

و بدکارا ره دَ بلا گرفتار کده نابود مونه.

^{۱۳} کسی که گوش خُو ره از داد-و- فریادِ غریبا بند مونه،

او ام یگ روز داد-و- فریاد مونه، مگم کس گوش نمیگیره.

^{۱۴} سوغاتِ تاشکی آتشِ قار ره تا میشنه

و رشوتِ مخفی خشمِ کلو ره کم مونه.

^{۱۵} انصافِ بلده آدامای نیک خوشی میدیه،

مگم باعِثِ ترس-و- وحشتِ بدکارا موشه.

^{۱۶} کسی که از راهِ دانایی دُور موره،

او قد مُرده ها یگجای موشه.

^{۱۷} آدمی که عیش-و- نوش ره دوست دره، غریبِ موشه،

و کسی که شراب و عیاشی ره خوش دره، دولت‌مندِ نموشه.

^{۱۸} بدکار دَ عوضِ آدمِ نیک جزا مینگره

و آدمای فریبکار د جای آدمای دُرستکار.

۱۹ زندگی کدو د بیابو بهتر آسته،

نسبت د یگ جای شیشو قد خاتونِ جگره و بدخوی.

۲۰ خانه آدم دانا پُر از نعمتای خوب و روغون زیتون آسته،

مگم آدم بے عقل اونا ره ضایع مونه.

۲۱ کسی که د پُشتِ صداقت و مهربانی بگرده،

او صاحبِ زندگی خوش، کامیابی و احترام موشه.

۲۲ یگ آدم دانا میتنه شارِ آدمای زورثو ره فتح کُنه

و قلعه ره که اونا دزشی اعتماد دَره، چپه کُنه.

۲۳ کسی که دان و زیون خور ره نگاه کُنه،

خود ره از سختی ها- و- مُشکلات حفظ موکُنه.

۲۴ آدمی که کبری و مغرور بَشه، نام شی «ریشخندگر» مومنه؛

او د کبر- و- غرور عمل مونه.

۲۵ خواهشاتِ آدم ثمبل باعثِ نابودی شی موشه،

چرا که دستای شی کار کدو ره رد موکُنه.

۲۶ او تمام روز د شوق- و- خیالپلو غرق آسته،

د حالیکه آدم نیک د سخاوتمندی میدیه و چیزی ره از کس دریغ نمونه.

۲۷ خداوند از قربانی بدکارا نفرت دَره،

خصوصاً آگه او قد نیتِ بد تقدیم شده بَشه.

۲۸ شاهدِ دروغگوی نابود موشه،

مگم آدمی که حقیقت ره گوش میگیره، شاهدی شی پایدار مومنه.

۲۹ آدم بدکار بے چیم و پُر رُوی آسته،

مگم آدم راستکار راه خُو ره خُوب میسنجه.

۳۰ هیچ حکمت، هیچ دانایی و هیچ مشوره نمیتنه

که دَ ضِدِ خُداوند عمل کُنه.

۳۱ آسپ بلده روزِ جنگ تیار۔ و۔ آماده شُده،

مگم پیروزی از طرفِ خُداوند آسته.

۲۲ ۱ نام نیک از مال۔ و۔ دَوْلِتِ کَلو بلندتر آسته،

و توفیق از طِلا و نُقره کده بهتر.

۲ یگرنگی غریب و سرمایه دار دزی آسته

که هر دُوی شی ره خُداوند خَلق کده.

۳ آدم هوشیار خطر ره مینگره و خود ره تاشه مُونه،

مگم آدم نادو پیش موره و خود ره گِرِفْتار مُونه.

۴ نتیجه بے کبری و ترسِ خُداوند اینی آسته:

مال۔ و۔ دَوْلِت، احترام و زندگی.

۵ خارها و دامها دَ راهِ آدم کَجَرَو و جُود دَره،

مگم کسی که جان خُو ره نگاه کُنه ازوا دُور مُومنه.

۶ باچه خُو ره دَ راهی که باید بوره تربیه کُو

و او تا غَیْتِ پیری خُو اُمُو راه ره ایله نُمونه.

۷ آدم پُولدار دَ سرِ غریب حُکمرانی مُونه،

و قرضدار غُلامِ قرض دِهنده یه.

۸ کسی که ظلم کِشت کُنه بلا۔ و۔ مُصِیبتِ دَرُو مُونه

و تَيَاقِ غَضَبِ شَى از بَيْنِ موره.

^۹ خَيْر-و- بَرَكْتِ نَصِيبِ آدَمِ دِسْتَوَازِ مَوْشِه،

چرا که دَ فَقِيرَا-و- غَرِيبَا از نانِ خُو مِيدِه.

^{۱۰} آدَمِ رِيشَخَنْدِگَرِ رِه از مَنْطِقَه بُرْگُو تا که جَنْجَالِ از بَيْنِ بوره،

و حَتَّى نِزَاعِ و دَو زَدُو امِ خِلاصِ مَوْشِه.

^{۱۱} كَسَى که دِلِ پَاكِ رِه دُوسْتِ مِيدَنَه، توره شَى مِهْرَبُو آسْتَه؛

دَمَزَى دَلِيلِ پَادِشَاهِ امِ دُوسْتِ اَزُو مَوْشِه.

^{۱۲} چِيمَاى خُداوندِ دَانَايى رِه نِگَاحِ مُونَه،

مِگَمِ تِورَاى فَرِيبِ كَارَا رِه بَاطِلِ.

^{۱۳} آدَمِ ثَمْبِلِ مَوْگَه: ”دَبْرُو شِيرِ آسْتَه؛

اگَه دَ كُوجَه بُوْرُمِ مَرَه مَوْكُشَه!“

^{۱۴} گَبِ دَانِ خَاثُونِ بَدْكَارِ رَقْمِ يِگِ چَاهِ آلَى غَوْجِ آسْتَه

و كَسَى که دَ غَضَبِ خُداوندِ گِرِفْتَارِ مَوْشِه دَمَزُو چَاهِ مَوْفْتَه.

^{۱۵} جِهَالْتِ دَ دِلِ هَرِ بَجْكِچَه پِيچِ خورده،

مِگَمِ تَيَاقِ سِرْزَنِشِ اُو رِه از شَى دُورِ مُونَه.

^{۱۶} كَسَى که دَ بِلَهِ غَرِيبَا ظُلْمِ مُونَه تا سِرْمَايَه خُو رِه كَلُو كَنَه

و كَسَى که دَ پُولْدَارَا تُحْفَه مِيدِه، هَرِ دُوى شَى دَ آخِرِ مُحْتَاجِ مَوْشِه.

^{۱۷} گُوشِ خُو رِه واز گُو و تِورَاى آدَمَاى دَانَا رِه بِشَنُو؛

هُوشِ-و- دِلِ خُو رِه دَ تَعْلِيمِ اَزْمَه آمُوختَه گُو،

^{۱۸} چُونِ حِفْظِ كَدُونِ اَزُوا دَ دِلِ

و جَارَى كَدُونِ اَزُوا دَ لَبِ لَذْتِ بَخْشِ آسْتَه.

۱۹ اینه، امی چیزا ره ما امروز دَز تُو یاد دَدُم

تا که اِعْتِمَاد-و- تَوَكُّل تُو دَ خُداوند بَشَه.

۲۰ آیا ما دَز تُو سی مِثال نوِشته نکدیم؟

أو مِثال ها پُر از مشوَره و دانایی آسته،

۲۱ تا تورای حَقِیقت و راستی ره دَز تُو درس بِدُم

و تا که بَتّی دَ امزُو کسای که تُو ره رِبی کده، جواب های راست ره بَگی.

۲۲ آدم غَرِیب ره چُور-و- چِاؤل نَکُو که أُو مُفلس آسته

و حق بیچاره گو ره دَ محکمه پایمال نَکُو،

۲۳ چرا که خُداوند دعوای ازوا ره فِیصله مُوکنه

و کسای که اونا ره چُور کده بَشَه، خُداوند اونا ره ام چُور مُونه.

۲۴ قد آدم تُنَد خُوئی شِیشت-و- بَرَخاست نَکُو

و قد شخصی که زود قار مُوشه رفیق نَشُو،

۲۵ تا که دَ راه های ازوا نَرَوی

و جان تُو دَ دام گِرِفَتار نَشُنَه.

۲۶ ضامِنِ کس نَشُو

و یگو چیز خُو ره بلده کس دِیگه گِرُو نَدی.

۲۷ چُون اگه چیزی نَدَشته بَشی که قرض شی ره بِدی،

اونا حتی لیاف و توشک تُو ره از زیر پای تُو جَم کده مُوبره.

۲۸ پُلوانی ره که اجداد تُو از قدیم نشانی کده، اُو ره

تَغْییر نَدی.

۲۹ اَمُو کس ره مِینگری که دَ کار خُو قابل آسته؟

أَوِ آدَمِ نَهْ دَ پِيشِ نَفَرَايِ عَامِ،

بَلَكِهْ دَ حُضُورِ پَادشَاهِ هَا بَلَدِهْ خِدْمَتِ ايسْتِه مَوْشِه.

۲۳^۱ وختیکه قد یگ حکمران د سر دسترخو می شینی،

د باره چیزای که د پیش روی تو چینده یه خوب فکر کو.

۲^۲ و اگه آدم پرخور آستی

کارد ره د بِلِه گُلُون خُو بیل

۳^۳ و د خوراک های مزدار شی سُخ نُشُو،

چُون اِمکانِ دَرِه که قد ازی نان یگو چال بَشِه.

۴^۴ بَلَدِه پُولدَار شُدُو خُود رِه خَار-و-زَار نَکُو؛

حَتّی دَ بَارِه شی فِکْر اَم نَکُو.

۵^۵ وختیکه د سر امزو چیزا چیم سُرخ مُونی، اُونَا از پِيش تُو گَم مَوْشِه،

چِرَاکِه مَال-و-دَوْلَتِ بَلَدِه خُو پَر مِیکَشِه

و مِثْلِ بُرْگِجِ آلِی سُونِ آسَمُو پَر زَدِه مَوْرِه.

۶^۶ از نانِ آدمِ موزی نَخُور

و دَ بِلِه خُورَاکَايِ مَزْدَارِ شِی سُخ نُشُو،

۷^۷ چُون اُو دَ دِلِ خُو هَمِيشِه دَ بَارِه هَر چِيزِ حِسَابِ مِیگِیرِه،

اُو دَرِ تُو مَوْگِه: ”بُخُور و وُچِی کُو،“

مِگَم اِی رِه از تِی دِلِ خُو نَمُوگِیِه.

۸^۸ لُغْمِه رِه که خُورْدِی اِسْتِفْرَاقِ مُونِی

و تَشْکُر-و-خَیْرِ بِنِگَرِی که دَرُو گُفْتِی بَرِبَادِ مَوْشِه.

۹^۹ دَ حُضُورِ آدَمِ بَی عَقْلِ گَب نَزُو،

چراکه او تورای حکیمانہ تُو ره خار حساب مونه.

^{۱۰} پُلوانِ زمی ره که از قدیم نشانی شده تَغیر ندی

و زمینِ بَیما ره قَبضه نکُو،

^{۱۱} چراکه پُشتیوانِ ازوا قُدرت مند آسته

و قد ازتُو دَ دعوا کدو بلدهِ حقِ ازوا محکم ایسته موشه.

^{۱۲} دِلِ خُو ره طرفِ نصیحتِ -و- دانایی مایل کُو

و گوشِ خُو ره طرفِ عِلْمِ -و- معرفتِ.

^{۱۳} از نصیحتِ -و- سرزنشِ کدونِ باچهِ خُو کوتاهی نکُو؛

اگه او ره قد چوبِ بزنی، او نَمومره.

^{۱۴} چُونِ وختیکه او ره قد چوبِ می زنی،

جان شی ره از دوزخِ نجات میدی.

^{۱۵} باچهِ مه، اگه حکمتِ دِ دِلِ تُو بشه،

دِلِ ازمه ام خوش موشه.

^{۱۶} روحِ -و- روانِ مه خوشی مونه،

وختیکه لبای تُو دَ راستی توره مَوگه.

^{۱۷} نه ایلِ که دِلِ تُو حَسَدِ خطاکارا ره بُخوره،

بلکه شوقِ دِلِ تُو تمامِ روزها ترسِ خداوند بشه.

^{۱۸} چُونِ دَمزی رقمِ آئندهِ تُو خُوب موشه

و اُمیدِ تُو از بَینِ نَموره.

^{۱۹} باچهِ مه، گوشِ کُو: هوشیارِ -و- دانا بش

و دِلِ خُو ره دَ راهِ راستِ هدایتِ بدی.

۲۰ از جُمْلَه آدَمایِ شَرابی

و نَفَرایِ پُرخُورِ نَبِش،

۲۱ چَرَاکَه آدَمِ شَرابی و شِکَمِ پَرَسْتِ مُحْتَاجِ مُوشَه

و خَاوَشِلِگیِ اُونَا رَه مَفْلِسِ مُونَه

تا اِنْدازَه کَه اُونَا خُود رَه قَد کَالایِ دُنْدَه مُوِپُوشَنَه.

۲۲ نَصِیْحَتِ آتِه خُورَه گُوشِ بَگِیرِ کَه اُو تُو رَه پَیدا کَدَه

و آبِه خُورَه کَه پَیرِ شُد، خَار-و- حَقِیرِ حِسابِ نَکُو.

۲۳ رَاسْتی رَه بَخَر و اُو رَه سَودا نَکُو؛

حِکْمَت، اَدَب و دَانایی رَه حَاصِلِ کُو.

۲۴ آتِه اَوْلادِ صَالِح-و- صَادِقِ عَدْرِ خُوشیِ مُونَه،

و کَسی کَه صَاحِبِ بَاجِه دانا بَشَه، اُو خُوشحالِ مُوشَه.

۲۵ بیلِ کَه آتِه و آبِه تُو شَاد بَشَه،

و آبِه کَه تُو رَه زَیدَه، دَز تُو اِفْتِخارِ کُنَه.

۲۶ بَاجِه مَه، دِلِ خُورَه دَز مَه بَسْتَه کُو

و چِیمایِ تُو از رَاهِ هَایِ مَه دُورِ نَشَنَه،

۲۷ چُونِ خَاثُونِ بَدکارِ رَقَمِ یِگِ چُقُورِیِ تَا تُو اَلیِ اَسْتَه

و زَنِ فَاحِشَه مِثْلِ یِگِ چَاهِ تَنَگِ.

۲۸ اُو مِثْلِ دَز وَریِ دَگِیْتَه یَه

و تَعْدادِ بَیْ اَیْمَانَا رَه دَ مِیْنِکَلِ مَرَدَا کَلُو مُونَه.

۲۹ کِی نَالَه دَرَه؟ کِی غَم-و- غُصَه دَرَه؟

کِی جَنجالِ دَرَه؟ کِی شِکَايَتِ دَرَه؟

کِی زَخْمای بَرِ عِلَّتِ دَرَه؟

و کِی دَ چِمای خُو سُرخی دَرَه؟

^{۳۰} اَو کَسای که دایم شراب مُخوره

و اُونای که دَ پُشتِ شرابِ گِشْدَه میگردِه.

^{۳۱} دَ شرابی که رَنگ شی سُرخ شُدَه و دَ مَنَه پیلَه جَلجَل مُونَه دِلِ خُو ره بَسْتَه نَکُو،

چرا که اُو دَ نَرَمی از گُلُون تُو تاه موره

^{۳۲} و دَ آخِرِ رَقَمِ مارِ وَری تُو ره میگزِه

و مِثَلِ کِبِچَه مارِ تُو ره نِیش مِیزَنَه.

^{۳۳} چِمای تُو چیزای عَجیب ره مِینگرِه

و دِلِ تُو دَ خِیالاتِ کَجِ آنَدیشه مُونَه.

^{۳۴} تُو رَقَمِ کَسی جورِ موشی که دَ مَنَه دریا خاو مُونَه

و مِثَلِ کَسی که دَ بِلندترین جای کِشتی اِستراحت مُونَه.

^{۳۵} و تُو مَوگی: ”مَرَه زَد، مَگم ما دَرَد ره نَفامِیدُم.

مَرَه عذاب کَد، لیکِن احساس نَکدوم.

پس کِی ازی حالت بیدار موشُم

تا که یگ پیلَه دِیگَه ام وُچی کُنم؟“

۲۴ ^۱ قد آدمای خراب همچِشَمی نَکُو

و آرزو نَکُو که قد ازوا شِشْت-و-بَرخاست کُنی،

^۲ چرا که دِلِ ازوا دَ فِکَرِ ظَلَمِ کدو اَسته

و لبای ازوا دَ باره شرارتِ توره مَوگَه.

^۳ خانه دَ وسیله حِکمت-و-دانش جور موشه

و دَسَرِ دَانَايِي أُسْتَوَارِ مُؤْمَنَه،

^۴ و دَ وَسِيلَه عِلْم- و- دَانَايِي اُتَاقَايِ شِي

از هر رقم سامانای خوب و قیمت‌بای پُر مُوشه.

^۵ آدَمِ دَانَا قُدْرَتِ شِي كَلُو يَه

و آدَمِ دَانِشْمَنْدِ قُوْتِ شِي زِيَادِ شُدَه موره،

^۶ چُونِ بَلْدَه جَنگِ كِدو رَهْنَمَايِي دُرُسْتِ لَازِمِ دَرِي،

و مُشَاوِرَا كِه كَلُو بَشَه، پِيروزي- و- كَامِيَايِي حَاصِلِ مُونِي.

^۷ آدَمِ جَاهِلِ دِسْتِ شِي دَ حِكْمَتِ نَمِيْرَسَه؛

أُو دَ مَجْلِسَا هِيچِ چِيْزِي بَلْدَه كُفْتُو نَدَرَه.

^۸ كَسِي كِه دَ فِكْرِ بَدِي كِدو آسْتَه،

أُو رَه آدَمِ فِتْنَه‌گَرِ مُوگَه.

^۹ نَقْشَه هَايِ اَحْمَقَانَه پُرِ اَز كُغْنَاهِ آسْتَه

و مَرْدُمِ اَز رِيْشِخَنْدِگَرِ بَدِ مُوْبَرَه.

^{۱۰} اگَه دَ رُوْزِ سَخْتِي، سُسْتِي- و- بِيْ جُرَاتِي كَنِي،

طَاقَتِ تُو كَم- و- ضَعِيْفِ مُوشَه.

^{۱۱} كَسَايِ رَه كِه نَاحِقِ دَ مَرگِ مَحْكُومِ شُدَه بَشَه، نِجَاتِ بَدِي

و اَز خَلَاصِ كِدُونِ كَسَايِ كِه نَاحِقِ سُونِ اِعْدَامِ بُرْدَه مُوشَه، دَرِيغِ نَكُو.

^{۱۲} اگَه بَغِي: ”مُو اَزِي توره خَبَرِ نَدَشْتِي.“ آيَا أُو كَسِي كِه دِلِ اِنْسَانَا رَه مِيْنِگَرَه، نِيْتِ تُو رَه نَمُوفَاْمَه؟

و خُداوَنْدِ كِه نِگَا هَوَانِ جَانِ تُو آسْتَه، اَز پِگِ فِكْرَايِ تُو آگَا هِ نِيْبَه؟

يَقِيْنِ كُو كِه أُو هَر كَسِ رَه دَ اَنْدَازَه اِعْمَالِ شِي اَجْرِ مِيْدِيَه.

^{۱۳} بَاچَه مَه، اَز عَسَلِ بُوخُورِ چُونِ چِيْزِي خُوبِ آسْتَه،

و از شَهِدِ غَلْبَلِکِ زَمْبُورِ عَسَلِ که کام تُو ره شِیرِینِ مُونه، مَرَه کُو؛

^{۱۴} پس ای ره باید بُفامی که حِکمت ام بَلدِه جان تُو امی رَقم شِیرِینِ آسْتِه،

و اگه اُو ره پَیدا کُنی آیندِه تُو خُوب مُوشه

و اُمید تُو از بَینِ نَموره.

^{۱۵} آی آدمِ بَدکار، دَگِیْتِه آدمِ صَادِقِ نَشُو

و خانِه اَزو ره خرابِ نَکُو،

^{۱۶} چُون آدمِ صَادِقِ حَتّی اگه هفت دفعه بُفته، باز ام باله مُوشه،

مگم بَدکارا گِرِفْتارِ بَلا شُدِه سَرِنِگُونِ مُوشه.

^{۱۷} و خَتِیکه دُشْمون تُو چَپِه مُوشه خوشی نَکُو

و غَیْتِیکه اُو موفته دَ دِلِ خُو خوشحالِ نَشُو،

^{۱۸} نَشْنِه که خُداوند ای کار تُو ره بِنِگره و دَ نَظَرِ شِی بَد بَییه

و اُو قارِ خُو ره از بَیْلِه آدمِ بَدکارِ دُور کُنِه.

^{۱۹} از خَاطِرِ آدَمایِ شِیرِیرِ رَنجِ نَبَر

و قد بَدکارا بَخِیلی نَکُو،

^{۲۰} چَراکه آدمِ بَد آیندِه نَدَرِه

و چَراغِ آدَمایِ بَدکارِ گُلِ مُوشه.

^{۲۱} باچِه مِه، از خُداوند و پادشاهِ بَترَس

و قد آدَمایِ سَرکَشِ هَم دِستِ نَشُو،

^{۲۲} چُون اولغَه تله تباھی دَ سَرِ اَزوا مییه

و کس نَمیدَنه که خُداوند یا پادشاه چی بَلا ره دَ سَرِ اَزوا میره.

^{۲۳} اینیا ام توره های آدَمایِ حَکیم و دانا آسْتِه:

دَقْضَاوَتِ طَرَفِدَارِي كَدُو كَارِ خُوبِ نِيِيه.

۲۴ کسی که دَ آدَمِ بَدَكَارِ بَگَه: ”تُو بِيِي گُناه آسْتِي.“

از اُو كَسِ مِلَّتْ هَا بَدِ مُوَبِرَه وَ قَوْمَا اُو رَه نَالْتِ مُونَه.

۲۵ مِگَمِ اُو كَسَايِ كِه بَدَكَارَا رَه مَحْكُومِ مُونَه، خُوشِ بَخْتِي نَصِيْبِ شِي مُوشَه

وَ اَمِ بَرَكْتِ پِيرِيْمُو دَزُوا دَدَه مُوشَه.

۲۶ جَوَابِ صَادِقَانَه

رَقْمِ مَآخِ كَدُونِ دُوسْتِ صَمِيْمِي اَلِي آسْتَه.

۲۷ اَوَّلِ فِكْرِ خُو رَه دَ بِلَه زَمِيْنَا وَ كِشْتِ - وَ - كَارِ خُو بِيْغِيْر

وَ بَعْدِ اَزُو دَ فِكْرِ خَانَه اَبَادِ كَدُونِ خُو شُو.

۲۸ دَ ضِدِ هَمْسَايَه خُو شَاهِدِي دَرُوعِ نَدِي

وَ قَدْ تُوْرَايِ خُو اُو رَه بَازِي نَدِي.

۲۹ اِيْطُوْرِ نَگُوِي ”اَمُو رَقْمِ كِه اُو دَ ضِدِ اَزْمَه كَدَه،

مَا اَمِ دَ ضِدِ اَزُو اَمُو رَقْمِ مُوْنَمِ

وَ دَ مُطَابِقِ عَمَلِ شِي عَمَلِ مُوْنَمِ.“

۳۰ مَا اَزِ گُوشِه كِشْتِ اَدَمِ نَمْبِلِ

وَ اَزِ پَالُوِي بَاغِ اَنگُوْرِ اَدَمِ كَمِ عَقْلِ تِيْرِ شُدْمِ

۳۱ وَ دِيْدِمُ كِه دَ تَمَامِ جَايِ شِي خَارِ سُوْزِ كَدَه

وَ عِلْفَايِ پُوْجِي زَمِي رَه گِرِفْتَه

وَ دِيُوَالِ سَنگِي شِي چَپَه شُدَه.

۳۲ پَسِ مَا تُوْخِ كَدَه فِكْرِ كَدْمِ

وَ چُوْرْتِ زَدَه اِي دَرَسِ رَه يَادِ گِرِفْتَمُ:

۳۳ اگه دِسْت بِلَه دِسْت مِیشِینی،

گاهی دَ خاو موری، گاهی دَ اورگیله،

۳۴ اوخته غریبی مِثلِ راهزن

و احتیاجی رقمِ آدمِ مُسَلَّح دَ بِلَه تُو مییه.

۲۵^۱ اینیا بَخشِ دِیگِه مَثَلِ های سُلیمان پادشاه یه

که نفرای حزقیاه پادشاه یهودا اونا ره رُوی نویسی کده:

۲ تاشه کدونِ بعضی راز ها یکی از عَظَمَت-و-بُزُرگی خُدا آسته،

مگم بُزُرگی پادشاه ها دَ بَی بُردونِ بعضی مسائل، معلومدار موشه.

۳ امو رقمِ که دِسترسِی دَ بلندی آسمو و دَ عُوچی زمی ناممکن آسته،

بَی بُردونِ دِلِ پادشاه ها ام امکان ندره.

۴ موادِ ناپاک ره از نُقره جدا کو

تا زرگر ازو یگ ظرف جور کنه.

۵ آدمِ بدکار ره از پیشِ پادشاه دُور کو

و تَخْتِ پادشاه دَ صداقت-و-راستی پایدار مومنه.

۶ خود ره دَ حُضُورِ پادشاه پیشِ پیشِ نکو

و دَ جای مردُمِ بُزُرگ ایسته نُشو.

۷ بهتر آسته که دَز تُو گُفته شنه: ”باله تر بیه“

نِسبَتِ دَزی که تُو ره از پیشِ شخصِ بُزُرگ

که چیمای تُو او ره دیده، دُور کنه.

۸ دِستی بلده دعوا کدو دَ محکمه نرو،

نَشْنَه که آخرِ کار همسایه تُو، تُو ره شرمینده کنه.

پس دَ اَوْ غَيْتُ تُو چى جواب میدی؟

^۹ وختیکه قد همسایه خُو دعوا مونی

رازی ره که دَ باره همسایه خُو از آدم دیگه شنیدے، فاش نکو،

^{۱۰} نَشْنَه که دیگه کس بَشْنَه و تُو ره ملامت کُنه

و بدنامی از بله تُو دُور نَشْنَه.

^{۱۱} توره که دَ جای شی گفته شنه،

رقم ثوئه های طِلا وَرَى آسته که دَ بله چیزی نُقریبی کار شده.

^{۱۲} نصیحتِ آدمِ دانا بلده کسی که گوشِ شِنوا دره

رقم حلقه طِلا و جواهرات آلی آسته.

^{۱۳} قاصدِ صادق۔ و۔ وفادار

مثلِ آوِ یخِ دَ گرمی تايستو

جانِ آوِ کسای ره تازه مونه که آو ره ریی کده.

^{۱۴} کسی که از سخاوتِ مندی خُو لاف میزنه،

مگم دَ کس چیز نمیدیه

رقم باد و آوَرِ بے بارشِ آلی آسته.

^{۱۵} آدم با حوصله میتنه که حاکم ره قناعت بدیه

و زبونِ نرم میتنه حتی استغو ره میده کُنه.

^{۱۶} اگه عسل پیدا کدی، دَ اندازه شی بخور،

چرا که مُمکنه دلِ بد شده استِفراق کُنی.

^{۱۷} پای خُو ره از رفتونِ کلو دَ خانه همسایه خُو بگیر،

نَشْنَه که آو از تُو بیزار شنه و بد شی بیه.

۱۸ کسی که دَ بارِه همسایه خُو شاهدی دروغ بَدیه،

مِثَلِ تَوَرزِی، شمشیر و تیرِ تیز وَری آسته.

۱۹ اِعْتِمَادِ دَ آدمِ خاینِ دَ روزِ سختی

رَقْمِ دَنَدونِ لُتِ و پایِ لَرزو آلی آسته.

۲۰ بَیتِ خاندو دَ آدمِ غَمگین

مِثَلِ ازی آسته که کالایِ یگِ نفر ره دَ روزِ یخی از جان شی بُر کُنی

و تُرشی ره دَ بِلِه شوره خاکِ بِنَدزی.

۲۱ اَگه دُشمون تُو گُشنه یه، دَزُو نانِ بَدی،

و اَگه تُشنه یه، آو.

۲۲ چُونِ قَدِ امزی کارِ قوغِ هایِ آتِش ره دَ بِلِه تولغِه شی کُوڈ مونی،

و خُداوندِ اَجْرِ امزی عملِ تُو ره دَز تُو میدیه.

۲۳ اُمُو رَقْمِیکه بادِ شمالِ مییه و بارِش ره میره،

اُمُو رَقْمِ زیونِ غَیْبَتِ گویِ امِ قارِ-و-خَشمِ ره دَ بارِ میره.

۲۴ زِندگیِ کدو دَ یگِ گوشه بامِ بهتر آسته

از زِندگیِ کدو قَدِ خاتونِ جنجالیِ دَ یگِ خانه.

۲۵ خَبرِ خوشیِ که از مُلکِ دُورِ مییه،

مِثَلِ ازی آسته که آوِ یخِ دَ جانِ تُشنه لبِ میرسه.

۲۶ اَدَمِ صَادِقِ که خود ره دَ پیشِ آدمِ بَدکارِ خَمِ مُوکنه

رَقْمِ خِذِ کَدونِ آوِ چشمه و یا غَثولِ کَدونِ آوِ چِشمِه بُلْبُلَاغِ آسته.

۲۷ اُمُو رَقْمِیکه خوردونِ عَسَلِ غَدَرِ شی خُوبِ نییه،

از مردُمِ تَوَقُّعِ کَدونِ تَعْرِیْفِ و تَوَصِیْفِ امِ خُوبِ نییه.

۲۸ کسی کہ دَ سِرِ نَفْسِ خُو حَاکِمِ نَبِيه،

اُو رَقْمِ شَارِ بِي دِيوَال-و- بِي دِفَاعِ وَرِي اَسْتِه.

۲۶ اُمُو رَقْمِيكِه بَرَفِ بَارِيْدُو دَ تَايَسْتُو و بَارِشِ دَ فَصْلِ دَرُو خُوْبِ نَبِيه،

پَسِ اِحْتِرَامِ كَدُو دَ اَدَمِ بِي عَقْلِ اَمِ سَمِ نَمِيه.

۲ اُمُو رَقْمِ كِه مَرْغَكِ دَ وَاخْتِ پَرَوَازِ كَدُو بَالِكِ مِيَزَنَه

و عَجِي دَ وَاخْتِ پَرِ زَدُو دَ جَايِ نَمِيشِيْنَه،

اُمُو رَقْمِ نَالْتِ بِي دَلِيْلِ اَمِ دَ سِرِ كَسِ نَمِيشِيْنَه و تَاثِيْرِ نَدَرِه.

۳ قَمِجِي بَلْدِه اَسْپِ، نُخْتِه بَلْدِه خَرِ

و اَدَبِ چَوْبِ بَلْدِه پُشْتِ اَدَمَايِ بِي عَقْلِ اَسْتِه.

۴ دَ سَوَالِ اَدَمِ بِي عَقْلِ جَوَابِ بِي عَقْلِي نَدِي،

نَشْنَه كِه تُو اَمِ رَقْمِ اَزُو وَرِي شَنِي.

۵ اَدَمِ بِي عَقْلِ رِه دَ مُطَابِقِ بِي عَقْلِي شِي جَوَابِ بَدِي،

تَاكِه اُو خُوْدِ خُو رِه دَاْنَا حِسَابِ نَكُنَه.

۶ كَسِي كِه پِيْغَامِ رِه دَ دِسْتِ اَدَمِ بِي عَقْلِ رِي مُونَه،

اُو رَقْمِ اَمَزُو كَسِي اَسْتِه كِه پَايِ خُو رِه مُنْتِي كَدِه

يَا يِيْغِ بِيْلَه زَهْرِ رِه وُجِي كَدِه بَشَه.

۷ مَثَلِ كِه اَزِ دَانِ اَدَمِ بِي عَقْلِ بَرِ مَوْشَه،

رَقْمِ پَايِ هَايِ شَلِ وَرِي سُسْتِ-و- بِي حَرَكْتِ اَسْتِه.

۸ اِحْتِرَامِ كَدُو دَ اَدَمِ بِي عَقْلِ،

مِثْلِ سِنْغِ اِيْشْتُو دَ پَلْخَمُو يَه.

۹ مَثَلِ كِه اَزِ دَانِ اَدَمِ بِي عَقْلِ بَرِ مَوْشَه

رقمِ خاری آسته که دِ دِسْتِ آدَمِ نِشَه گورِ مورَه،

یعنی بے تاثیر آسته.

^{۱۰} کسی که آدم بے عقل یا آدمِ راهِ رَوِ رَه دَ وَظیفَه مُقَرَّرِ مُونَه

رقمِ میرگنِ بے تَجَرَبَه وَرِی آسته که تیرِ شی هر کس ره اوگارِ مُونَه.

^{۱۱} اُمُو رَقْمِ که سَگِ دَ بِلَه قِی کَدَگِی خُو پَس میه

آدم بے عقل ام بے عقلی خُو ره تِکْرارِ مُونَه.

^{۱۲} اُمُو آدَمِ ره مِیْنِگِری که دَ نَظَرِ خُودِ خُو دانا آسته؟

نِسَبَتِ دَ امزُو نفرِ بِلدِه آدَمِ بے عقلِ اُمیدِ کَلوَتَرِ آسته.

^{۱۳} آدَمِ ثَمْبِلِ مُوگَه: ”دَ راهِ شیرِ آسته!

شیرِ دَ کُوچَه ها و بازارِ می_گَرْدِه!“

^{۱۴} درگَه دَ سِرِ لَخْکِ خُو دَوْرِ مُوخورَه،

و ثَمْبِلِ دَ بِلَه جَاگَه خُو.

^{۱۵} آدَمِ ثَمْبِلِ دِسْتِ خُو ره دَ کاسَه دِرَازِ مُونَه؛

مگم از بَسِ که کَلو سُسْتَه، اُو ره پَسِ دَ دانِ خُو بُرْدَه نَمِیْتَنَه.

^{۱۶} آدَمِ ثَمْبِلِ دَ نَظَرِ خُو هُو شِیارتَرِ

از هفتِ نفرِ آسته که جَوَابِ عَاقِلانَه مِیدِیَه.

^{۱۷} آدَمِ که دَ یِگُو دَعوا مُدَاخِلَه کُنَه که مَرَبُوطِ دَ خُودِ شی نَبْشَه،

رقمِ شخصی آسته که از گوشایِ کُنَه گِرِفته کَشِ مُونَه.

^{۱۸} آدَمِ دِیونَه که تِیرهایِ آتِشی

و کُشتنی ره ایلَه مُونَه،

^{۱۹} مِثْلِ امزُو آدَمِ آسته که هَمسایِه خُو ره بازی مِیدِیَه

و بعد ازو مَوگه: ”ما خُو شوخی کدُم!“

^{۲۰} از نَبودونِ خاشه آتیش گُل موشه،

از نَبودونِ آدمِ بدگوی جنجالِ خلاص موشه.

^{۲۱} رقمی که زغالِ بلده قوغ و خاشه بلده آتیش آسته،

امو رقمِ آدمِ فتنه گر بلده جنگ-و-جنجاله.

^{۲۲} توره های آدمِ شیطو رقمِ لُغمه های خوراکِ مزه دار آسته

که قُورت موشه و دَ وجودِ انسان مومنه.

^{۲۳} رقمی که طوس، رُوی دُرشتِ ظرفِ گِلی ره لَخشم مونه،

امو رقمِ لبای لَخشم ام بدی های دلِ ره تاشه مونه.

^{۲۴} آدمِ بد، نَفرت-و-کینه خُو ره قد لبای خُو پوش مونه،

دَ حالیکه دلِ شی پُر از فریب-و-چال آسته.

^{۲۵} هر چند که توره ازو نرم-و-چرب بشه، دَزو باورِ نکُو،

چراکه دَ دلِ شی هفت چیزِ نَفرتِ انگیزِ وجودِ دره.

^{۲۶} هر قدر که نَفرتِ ازو قد حیلِه-و-نیرنگ تاشه شنه،

باز ام بدی شی دَ پیشِ مردُم معلومدار موشه.

^{۲۷} کسی که دَ دیگا چاه بکنه، خود شی دَمزُو چاه موفته

و کسی که سُونِ دیگه کس سنگ لول میدیه، امو سنگ پس دَور خورده دَ خود شی مُوخوره.

^{۲۸} دروغ گُفتو دَ حقیقتِ نَفرتِ کدو از مردُم آسته

و نتیجه چاپلوسی خرابی آسته.

^{۲۷} دَ باره صَباحِ خُو پُف-و-پَناقِ نکُو،

چراکه نَمیدنی صَباحِ چی واقع موشه.

۲ بیل که نفرِ دیگه از تُو تعریف کُنه، نَه که دانِ خود تُو،

و یگو شخصِ دیگه تُو ره خُوب بگه، نَه که زیونِ خود تُو.

۳ سنگِ گِرَنگِ آسته و ریگِ وِزندان،

مگم تَحْمَلِ آدَمِ جاهِلِ که دیگرو ره تَش مُوکنه از هر دُو کده سخت تره.

۴ فار پُر از ظَلَمِ آسته و غَضَبِ مِثِلِ سیل،

مگم کی میتنه دَ برابرِ همچِشمی ایسته شُنه؟

۵ سرزَنشِ عَلَنی

از مُحَبَّتِ تاشکی بهتر آسته.

۶ زَخْمای که از طرفِ دوست دَ وجودِ مییه از وفاداری شی آسته،

مگم ماخ های کَلونِ دُشمو، از دُشمنی شی.

۷ کوره سیر حتی از عسل ام بد شی مییه،

مگم بلده آدَمِ گُشنه هر چیزی تلخ ام شیرینه.

۸ آدَمِ که از خانه خُو دُور و سرگردو مُوشه،

رقمِ مُرغاکِ آلی آسته که از وار خُو دُور شُده بَشه.

۹ روغو و عَطَرِ دِلِ ره خوش مُونه،

و مشوره که از تَی دِلِ دوست بَشه، شیرینه.

۱۰ دوستِ خود خُو ره و دوستِ آتِه خُو ره هیچ غَیت ایله نَکو،

و دَ وختِ مُصِیبتِ دَ خانه برار خُو نرو.

همسایه نزدیک از برارِ دُور کده بهتر آسته.

۱۱ باچه مه، دانایی ره یاد بگیری و دِلِ مَره خوش کو،

تا کسای که میخایه مَره ملامت کُنه، جواب شی ره بدیم.

۱۲ آدم هوشیار بلا ره مینگره و خود ره تاشه مونه،

مگم آدم نادو پیش موره و خود ره گرفتار مونه.

۱۳ کسی که ضامنِ شخصِ بیگنه شده، کالای شی ره گرو بگیر

و امو چیز شی ره مثل گرو نگاه کو، چراکه او ضامنِ خاتونِ بیگنه شده.

۱۴ کسی که صباح گاه باله شده د دوست خو د آواز بلند دعای خیر مونه،

دعای شی بلده خود شی نالت حساب موشه.

۱۵ خاتونِ جنجالی و چفکِ دوام دار د روزِ بارش،

هر دوی شی یگ رقم آسته.

۱۶ کسی که میخایه ازو جلوگیری کنه

رقم کسی آسته که میخایه دم باد ره بگیره،

یا ای که روغو ره قد چنگل دست خو بگیره.

۱۷ امو رقم که آیین، آیین ره تیز مونه،

یگ آدم ام میتنه عقل-و-هوش دوست خو ره تیز کنه.

۱۸ کسی که درختِ انجیر ره پرورش مونه از میوه شی موخوره،

و کسی که آرباب خو ره خدمت مونه، او صاحبِ آبرو موشه.

۱۹ رقمی که آو روی انسان ره نشو میدیه،

امو رقم دلِ انسان ام اصلیت شی ره نشو میدیه.

۲۰ رقمی که عالم مردا و دوزخ هیچ وخت سیر نموشه،

امو رقم چیمای انسان ام سیر نموشه.

۲۱ جام زرگری بلده نُقره آو کدو و دُکو بلده آزمایشِ طلا یه،

مگم انسان از دانِ صفتِ گر خو شَنخته موشه.

۲۲ آدمِ جاهِلِ ره حتی اگه قد دانه باب قتی

دَ مَنه اُوغور اَندخته قد دِسْتِه شی بُکوی،

باز ام جهالت شی گم نموشه.

۲۳ دَ حالِ رَمِه خُو خُوِب هُوش خُو ره بِگِیر

و دَ بِلِه گِلِه خُو تَوَجُه کُو،

۲۴ چراکه مال-و-دولت دُنیا دایمی نییه،

و تاج-و-تختِ یگ پادشاه ام تا اَبَد بِلدِه نسل شی باقی نَمُونِه.

۲۵ وختیکه علف تامو شد،

حاصلِ نو سوز مونه و علفِ کوهستو درو موشه،

۲۶ او غیت گوسپندو بِلدِه کالای تُو پاشم میدیه،

و فروشِ نکه ها، قِیمَتِ زمی خَرِیدو ره بِلدِه تُو تیار مونه،

۲۷ و شیرِ بزا بِلدِه خوراکِ خود تُو و خوراکِ خانوار تُو

و ام بِلدِه پرورشِ کِنیزای تُو بس مونه.

۲۸ ا بدکارا دوتا مونه دَ حالِ که هیچ کس اونا ره دُمبال نَمُونِه،

مگم آدمای صادقِ رقمِ شیرِ آلی دِلاور آسته.

۲ اگه یگ مُلک دُچارِ فساد شنه، حُکمرانای شی زیاد موشه؛

لیکن یگ رهبرِ هوشیار و دانا مَمَلکَت ره اُستوار-و-آرام نگاه مونه.

۳ حاکمِ پست که دَ بِلِه غریبا ظلم مونه

رقم بارش تیز وری آسته که حاصلات ره از بین موبره.

۴ کسای که شریعت ره ایله مونه، اونا بدکارا ره صِفَت مونه،

لیکن کسای که از شریعتِ اطاعت مونه، دَ خِلافِ بدکارا دَ حالِ مَبارزه آسته.

۵ بدکارا آرزشِ عدالت ره نَمیدَنه،

مگم کسای که دَ جُسْتُجوی خُداوند آسته تمام چیز ره موفامه.

۶ آدمِ غریب که دُرستکار بَشه

از آدمِ پُولدارِ که بیراه بَشه، بهتر آسته.

۷ کسی که از شریعتِ اطاعتِ مونه، باچه دانا یه،

مگم کسی که قد آدمای خرابِ اَنڈیوال آسته، آتِه خُو ره رسوا مونه.

۸ کسی که مال-و-دَوْلت خُو ره از راهِ سُوْدخوری-و-مَنْفَعَتِ جویی دَ دِسْت میره،

اُو ره بلده کسی جَم مُوکنه که اُو دَ غریبا رَحْم دَره.

۹ آدمی که گوش خُو ره از شنیدونِ شریعتِ دَور میدیه،

خُداوند حتی از دُعای امزُو آدمِ بد موبره.

۱۰ کسی که آدمِ دُرستکار ره دَ راهِ بدِ دَعْوَتِ مونه

خود شی دَ چاه موفته؛

مگم پاداش-و-میراثِ خُوبِ نَصیبِ آدمای پاک موشه.

۱۱ آدمِ دَوْلْتَمَنْد دَ نَظَرِ خود خُو هُوشیار آسته،

مگم شخصِ غریبِ که دانا بَشه، از حَقِیْقَتِ اَزُو خَبر دَره.

۱۲ وختیکه آدمای نیک کامیاب موشه تمام کسا خوشی مونه،

مگم غَیْتیکه بدکارا دَ قُدْرَتِ میرسه مردُم خود ره تاشه مونه.

۱۳ شخصی که خطای خُو ره بپوشنه، کامیاب نَموشه،

مگم هر کسی که اُو ره اِقْرار کُنه و اَزُو دِسْتِ بکشه، رَحْمَتِ کَمایی مونه.

۱۴ نیک دَ بَخْتِ آدم که ترسِ خُداوند ره همیشه دَ دِلِ خُو دَره،

مگم کسی که سنگِ دِلِ آسته دَ بَلَا گِرِفْتار موشه.

۱۵ آدم بدکار که د بِلِه مردُم بیچاره حُکمرانی مُونه،

مِثَلِ شیرِ دَرِنده و خِرَسِ حَمَله گر آسته.

۱۶ حُکمرانِ کم عقل دَ سرِ مردُم خُو ظَلَم مُونه،

مگم یگ پادشاه که از برِ انصافی و رِشوتِ خوری نَفَرَت دَشته بَشه، حُکمرانی شی دَوام دار مُومنه.

۱۷ یگ آدم که خُونِ کُدَم کس دَ گردون شی بَشه،

أو تا دَم مرگ فراری آسته.

نَه ایل که کس أو ره کومک کُنه.

۱۸ أو کسی که دَ راهِ راست گام میله نِجات پیدا مُونه،

لیکِن أو کسی که دَ راهِ های کَج مورِه، یگ دَم چَپه مُوشه.

۱۹ شخصی که دَ زمین خُو کِشت-و- کار مُونه از نان سیر مُوشه،

مگم کسی که از چیزای فَضُولِ پیروی مُونه، سخت دُچارِ غریبی مُوشه.

۲۰ آدم نیک، خیر-و- بَرکت کَلو نصیب شی مُوشه،

مگم کسی که میخایه دَ عَجَله دَوْلَتَمَد شُنه، أو برِ جَزَا نَمُومنه.

۲۱ طرفداری کدو کارِ خُوب نییه،

لیکِن یگو کس آسته که حتی بَلده یگ لُغمه نان ام، خود ره خطا کار مُونه.

۲۲ آدم سَخ سرگرم جَم کدونِ دارایی آسته

و نَمُوفامه که احتیاجی-و- تنگدستی دَ اِنْتَظار شی آسته.

۲۳ کسی که یگ آدم ره سرزنش مُونه،

دَ آخِرِ خیر-و- بَرکتِ کَلو مینگره،

نِسبَتِ دَرُو کسی که قد زبون خُو چا پُلوسی کده.

۲۴ کسی که آته و آبه خُو ره چُور مُونه و مُوگه که ”ای گناه نییه،“

أُو آدم رفیقِ تَخْرِیبِ کارا حسابِ موشه.

^{۲۵} آدم حَرِیصِ باعِثِ جنگِ - و - جنجالِ آسته،

مگم کسی که دَ خُداوند تَوَكَّلِ کُنُه، کامیابِ موشه.

^{۲۶} کسی که دَ خود خُو تکیه کُنُه بر عقلِ آسته،

لیکن کسی که دَ راهِ حِکمتِ گامِ بیله، اُو دَ اَمَن - و - سُوکُونِ زِنْدگیِ مونه.

^{۲۷} شخصی که دَ مردُمِ غَرِیبِ کومکِ کُنُه، دَ هیچ چیزِ مُحتاجِ نَموشه،

مگم آدمی که چیمایِ خُو ره ازوا پُوٹِ کُنُه، نالتِ هایِ کَلو دَ بِلِه شی مییه.

^{۲۸} وختیکه آدمایِ بَدکارِ دَ قُدْرَتِ مِیرَسِه، مردُمِ خود ره ازوا پُوٹِ مونه،

مگم غَیْتیکه اونا تَباهِ موشه، تعدادِ آدمایِ نیکِ بِسَمِ کَلو موشه.

^{۲۹} کسی که بعد از سرزَنشِ زیاد، بِسَمِ کَلَه شَخی کُنُه

اولغه تله میده موشه و دیگه عِلاجِ نَدَرِه.

^{۳۰} وختیکه آدمایِ نیکِ دَ اَکثَرِیْتِ بَشِه مردُمِ خوشِ آسته،

مگم آدمِ بَدکارِ که حُکمرانیِ کُنُه، مردُمِ ناله مونه.

^{۳۱} آدمی که حِکمتِ ره دوستِ دَرِه آتِه خُو ره خوشحالِ مونه،

لیکن کسی که قدِ خاتونویِ بَدکارِ دوستیِ کُنُه مال - و - دَوْلَتِ خُو ره بَرِبادِ مِیدیه.

^{۳۲} پادشاهِ عَادِلِ مَمْلَکَتِ خُو ره مُحکَم - و - قَویِ جَوْرِ مونه،

مگم آدمِ رِشَوَتخوَرِ مُلکِ خُو ره خرابِ مونه.

^{۳۳} کسی که قدِ همسایه خُو چا پُلوسیِ مونه،

حَلقَه دَامِ ره دَ پایِ شی مِیندَزِه.

^{۳۴} آدمِ بَدِ دَ دَامِ گُناهِ خُو گَرِفتارِ موشه،

مگم آدمِ نیکِ سَرُوْدِ مِیخانه و خوشیِ مونه.

۷ آدم نیک حقِ غریبا ره دَرک مونه،

لیکن آدم بدکار دَ فِکِرِ ازوا نییه.

۸ آدمای لَوْدَه دَ شارِ شورِش میندزه،

مگم آدمای دانا قار ره تا میشنه.

۹ اگه آدم دانا قد آدم جاهل دعوا دَره،

آدم جاهل یا قار موشه و یا ریشخندی مونه، مگم آرام نموشه.

۱۰ آدمای که تَشِنه خون آسته، دَ حقیقت از آدم بے گناه نَفَرَت دَره،

مگم آدمای راستکار سلامتی جانِ ازو ره میخایه.

۱۱ آدم بے عقل قار-و-خَشَم خُو ره یگره بی از خُو بُر مونه،

مگم آدم دانا جَلَوِ قار خُو ره میگیره.

۱۲ اگه حاکم دَ تورای دروغ کلو گوش بدیه،

تمام خادمای شی بدکار جور موشه.

۱۳ آدم غریب و آدم ظالم یگ رنگی شی دزی آسته

که خُداوند چیمای هر دُوی شی ره بینا کده.

۱۴ یگ پادشاه که غریبا ره دَ راستی قضاوت کنه،

تختِ پادشاهی شی تا اَبَد پایدار مومنه.

۱۵ چوب زَدو و سرزنش، حکمت ره دَ بار میره،

مگم باچه بے جَلَوِ آبه خُو ره شرمینده مونه.

۱۶ وختیکه تعدادِ آدمای بدکار کلو شنه گناه غدر موشه،

مگم آدمای نیک نابودی ازوا ره دَ چیم خُو مینگره.

۱۷ بچکیچای خُو ره تریه-و-اصلاح کُو تا که باعثِ آرامش تُو شنه

و دَ جان تُو خوشی- و- لِدَت بیره.

۱۸ دَ جایی که پیغامِ خدا نییه، مردُم بے راه موشه،

مگم نیک دَ بختِ کسی که احکامِ خدا ره پوره کنه.

۱۹ خدمتگار تنها دَ نصیحتِ اصلاح نموشه،

اگرچه تورای تُو ره موفامه، مگم از آید تُو نموشه.

۲۰ امو آدم ره مینگری که دَ عجله جواب میدیه؟

نسبت دَ امزو آدم بلده آدم بے عقل امید کلوتر آسته.

۲۱ کسی که نوکر خو ره از ریزگی دَ ناز پرورش مونه،

او دَ آخر کار بلده بادار خو کوئو جور موشه.

۲۲ آدم بدقار جنجال پیدا مونه

و آدم تند خوی باعثِ گناه های کلو موشه.

۲۳ کیر- و- غرورِ انسان او ره دَ زمی میزنه،

لیکن فروتنیِ انسان باعثِ سربلندی شی موشه.

۲۴ کسی که قد دُز شریک آسته، او دشمنِ جانِ خود خوییه،

چراکه او دَ محکمه قسم دده موشه، مگم راستی ره اقرار نموکنه.

۲۵ کسی که از انسان ترس موخوره، دَ دام گرفتار موشه،

لیکن آدمی که دَ خداوند توکل کنه محفوظ مومنه.

۲۶ عذر مردُم از حاکم انتظارِ لطف- و- مهربانی ره دره،

لیکن قضاوت- و- انصاف دَ سرِ انسان فقط از طرفِ خداوند آسته.

۲۷ آدم نیک از بدکارا نرفت دره،

و بدکارا از آدم نیک.

۳۰ اینیا تورای آگور باچه یاقه آسته

که بلده ازو وحی آمدد،

و اومی ره دایتیلیل و اوکال نقل کد:

۲ راستی که ما از پگِ آدما کده کلو بے عقل آستم

و دانایی انسان ره ندرم.

۳ ما حکمت ره یاد نگریتیم

و هیچ معلومات د باره خدا ندرم.

۴ اوکی آسته که د آسمو باله رفت و ازونجی تا آمد؟

اوکی آسته که باد ره د مُشت خوجم کد؟

اوکی آسته که آو ها ره د چپن خو بند کد؟

اوکی آسته که حدودِ زمی ره تعیین کد؟

نام ازو چی آسته و باچه شی چی نام دره؟

بگی اگه میدنی!

۵ تمام تورای خدا پاک-و-خالص آسته،

او رقم سپر از تمام کسای که دزو پناه موبره، حفاظت مونه.

۶ د تورای ازو هیچ چیز اضافه نکو،

نشئه که توره سرزنش کنه و تودروغگوی حساب شئی.

۷ آی خدا، پیش ازی که بمرم از تو دو چیز طلب درم

که از مه دریغ نکنی:

۸ مره از غلطی و دروغ گفتو دور نگاه کو؛

و مره نه غریب جور کو و نه دولت مند،

بَلَكِهْ اَمَوْقَس رُوْزِي بِدِي كِه ضَرُّوَرْت دَرُم.

^۹ چُون اَگِه دَوْلَتَمَنَد شُنَم اِمَكَان دَرِه تُو رِه اِنكَار كُنَم

و بُوگَم: ”خُداوند كِي اَسْتِه؟“

اَگِه غَرِيب شُنَم اِمَكَان دَرِه، دُزِي كُنَم،

و نَام خُداي خُو رِه بِي حُرْمَت كُنَم.

^{۱۰} نوكر رِه پيشِ صَاحِبِ شِي بَد نَگُوِي؛

نَشْنِه تُو رِه نَالْت كُنِه و تُو مُجْرِم حِسَاب شُنِي.

^{۱۱} اُوْطُوْر يِگ نَسْلِي اَم و جُوْد دَرِه كِه اُوْنَا اَتِه گُون خُو رِه نَالْت مُوْنِه

و اَبِه گُون شِي اَزُوا خَيْر نَمِينِگَرِه.

^{۱۲} و اُوْطُوْر يِگ نَسْلِي اَم و جُوْد دَرِه كِه اُوْنَا دَ نَظَرِ خُود خُو پَاك اَسْتِه،

مَگَم اَز نِجَاسَتِ خُو پَاك نَشْدِه.

^{۱۳} بَاز اَم يِگ نَسْلِ دِيگِه و جُوْد دَرِه كِه چِيْمَاي شِي پُر غُرُوْر اَسْتِه

و كِرِپَكَاي شِي پُر كِبِر.

^{۱۴} گَرُوِه دِيگِه اَسْتِه كِه دَنَدُونَاي شِي رَقْمِ شَمَشِيرِ

و اَلَاشِه هَاي شِي رَقْمِ چَاقُوْ هَا اَسْتِه،

تَاكِه غَرِيْبَا رِه اَز رُوِي زَمِي،

و مُسْكِينَا رِه اَز بِيْنِ مَرْدُم قُوْرْت كُنِه.

^{۱۵} زَالُوْ دُو دُخْتَرِ دَرِه

كِه اُوْنَا مُوْگِه ”بِدِي، بِدِي.“

سِه چِيْزِ اَسْتِه كِه سِيرِ نَمُوْشِه،

بَلَكِهْ چَارِ چِيْزِ اَسْتِه كِه هَر گِزِ نَمُوْگِه ”بَس اَسْتِه:“

۱۶ عالم مُرده ها،

رَحْمِ نازای،

زمینی که از آو سیر نَمُوشه

و آتشی که هرگز نَمُوگه ”بَس آسته!“

۱۷ چیمی که آتِه خُو ره ریشخند مُونه

و از آیدِ آبه خُو نَمُوشه،

زاغ های دَره امو چیم ره از کاسه سر بُر مُونه

و چُوچه های بُرگجِ اُو ره مُخوره.

۱۸ سه چیز بلده مه کَلو عجیب آسته،

بلکه چار چیز آسته که ما اونا ره نَمُوفامم:

۱۹ پرواز کدونِ بُرگجِ د آسمو،

راه رَفتونِ مار د رُوی تَخته سنگ،

تیر شُدونِ کِشتی از بحر

و پیدا شُدونِ عِشقِ بَینِ دُختر و باچه.

۲۰ رُوشِ خاتُونِ بدکار اینی رقم آسته:

اُو یگو چیز ره مُخوره و دان خُو ره پاک کده مُوگه که

”ما هیچ گناه نکدیم.“

۲۱ د سَببِ سه چیز زمی لَرزه مُونه،

بلکه چار چیز ره زمی برداشت کده نَمیتنه:

۲۲ غلامی که حُکمرانی کُنه،

آدمِ اَحَمَقِ که از نان سیر شُدِه بَشه،

۲۳ خاتونِ نَفَرینِ شُدِه که شوی کده بَشه

وکنیزی که جای خاتونِ آربابِ خُو ره گِرِفته بَشه.

۲۴ چار چیز آسته که دَ زمی کلو ریزه به،

مگم غَدَر دانا:

۲۵ مَورچه ها که یگ مخلوقِ ضعیف آسته،

لیکن خوراکِ خُو ره دَ تایستو دَخیره مونه؛

۲۶ خرگوشِ کوهی که یگ قومِ ناتو آسته،

مگم وُر خُو ره دَ مَنه سنگای قاده جور مونه؛

۲۷ مَلخ ها که پادشاه نَدَره،

لیکن پگِ ازوا دِسته دِسته حَرکت مونه؛

۲۸ و چَلپاسه که میتنی اُو ره دَ دِستِ خُو بگیری،

مگم اُو دَ قَصَر های پادشاه ها ام زندگی مَوکنه.

۲۹ سِه چیز وجودِ دَره که دَ هوای بلند قَدَم میزنه،

بَلکِه چار چیز آسته که راه رفتون شی با عِزَت آسته:

۳۰ شیر که پادشاه حیوانا آسته

و از هیچ چیز پَسکده نَمونه،

۳۱ خرُوسِ نَوَبنگی که کونتی کونتی راه میگرده،

یگ نَکِه،

و یگ پادشاه که قد لشکر خُو بَشه.

۳۲ آگه از رُوی حَمَاقَتِ خُو مغرُور شُدی

یا آگه نَقِشه شِیطانی دَ دلِ خُو کشیدی،

پس دست خوره بِلَه دان خُو بیل.

^{۳۳} چُون از خِشپه کدون شِیر پَنیر جور موشه

و از خِشپه کدون بِنی خُون جاری موشه

و از پَیدا شُدون قار، جنگ-و-جنجال در میگیره.

۳۱ اینیا تورای لیموئیل پادشاه مسّه آسته

که آبه شی دَزُو پَند دَد:

^۲ چی بگم آی باچه مه؟

چی توره بگم آی باچه کوره مه؟

یا چی گب بزئم آی باچه نذر-و-نیاز مه؟

^۳ قوت جوانی خوره د خاتونو خرچ نکو

و راه-و-روش خوره د او کسای که پادشاه ها ره تباه مونه، افشا نکو.

^۴ آی لیموئیل، بلده پادشایو دُرست نییه که اونا شراب بخوره

و بلده حکمرانا خوب نییه که شراب قوی وچی کنه.

^۵ نَشنه که اونا ازی چیزا وچی کده قانئون ره پُرُمشت کنه

و حق مظلوما ره پایمال کنه.

^۶ شراب قوی ره د کسای بدی که د انتظار نابودی خویه

و شراب ره د آدمای بدی که تلخ کام-و-دلِتنگ آسته

^۷ تا که وچی کده فقر-و-بدبختی خوره پُرُمشت کنه

و سختی های خوره دیگه د یاد خونییره.

^۸ دان خوره بلده کومک گنگه ها و برزبونا واز کو

و از حق برچاره گو دفاع کو.

۹ زَبُونُ تُو بَد نَمَنَه و دَ اِنصاف قضاوت بُکُو

و از حقِ غریبا و مُحْتَاجا دِفَاع کُو.

۱۰ یِگ خاتونِ خُوب ره کی میتنه پیدا کُنه؟

آرِزِشِ اَزُو از جَواهِرات کده ام کَلوَتَرِ آسته.

۱۱ دِلِ شُوی شی دَ سِرِ اَزُو اِعتِمادِ دَرَه

و شُوی شی دَ هیچ چیزِ مُحْتَاجِ نییه.

۱۲ اُو دَ تمامِ روزایِ زِندگیِ خُو

قد شُوی خُو خُوبیِ مُونَه، نَه بَدی.

۱۳ اُو پاشم و کتانِ بَلدِه خُو پیدا مُونَه

و اُونَا ره دَ خوشیِ قدِ دِستایِ خُو می ریشه.

۱۴ مِثلِ کِشتیِ هایِ تُجارتیِ اَلی که سامانِ از جایِ هایِ دُورِ میره،

اُو ام خوراکِ خُو ره از دُورِ میره.

۱۵ صَباحِ گاه که هنوز تَرِیکِ آسته، اُو باله موشه

و بَلدِه خاتونِ خُو خوراکِ تَهیه مُوکُنه

و دَ کِنیزایِ خُو ام حقِ نانِ شی ره میدیه.

۱۶ یِگ پَتیِ زَمیِ ره دَ نظرِ گِرِفْتَه اُو ره میخَرَه

و قدِ کمالِ دِستایِ خُو یِگ باغِ اِنگُورِ جورِ مُونَه.

۱۷ کَمَرِ خُو ره محکمِ بَسته مُونَه

و بازُو هایِ خُو ره بَلدِه کارِ کدو قَویِ مُونَه.

۱۸ اُو مِینگره که تُجارتِ شی یِگ نَتیجَه خُوبِ دَرَه.

چِراغِ شی تمامِ شاو از خاطرِ شاوکاریِ شی گُلِ نَمُوشه،

۱۹ اُو تار ره دَ نیفه‌چیو بَند کده

سنگ ره قد دِسْت خُو تاو میدیه.

۲۰ اُو دِسْت خَیر خُو ره دَ غریبا واز مونه

و دِسْتای خُو ره سُونِ مَرْدُمِ مُحتاج ایله کده خَیرات میدیه.

۲۱ اُو از یَخی و بَرَفِ زِمِسْتو ترس نَمُوخوره،

چرا که بلده تمام خانواده خُو کالای گرم تَهیه کده.

۲۲ اُو بلده خود خُو پوشاک جور مونه

و کالای کتان نَرم و آرغوانی دَ جان خُو مونه.

۲۳ شُوی شی دَ مَنه شار- و- دَر بار نامتو یه

و قد بزرگا- و- کلانای منطقه میشینه.

۲۴ اُو کالا های کتانی جور کده اونا ره سَودا مونه

و کَمَر بَندا ره بلده تُجارا تیار مونه.

۲۵ قُوت و عِزَت، کالای اَزو آسته

و اُو روزای آینده خُو ره خوشحال مینگره.

۲۶ اُو دان خُو ره دَ حِکمت واز مونه

و تعلیم پُر مُحَبَّت دَ سر زِبون شی آسته.

۲۷ اُو دَ راه- و- رَوشِ خانواده خُو خُوب تَوَجُّه مونه

و نانِ ثَمبلی ره نَمُوخوره.

۲۸ اُو لادای شی باله شُده اُو ره تعریف مونه

و شُوی شی ام صِفَتِ اَزو ره کده مَوگه:

۲۹ «عَدَر خاتُونو کارای نیک- و- خُوب کده،

مگم تُو از پگِ ازوا کده بے مثال آستی.“

^{۳۰}مقبُولی و نُوربندی، فِرینده و ناپایدار آسته،

مگم خاتُونی که از خُداوند ترس مُخوره، قابِلِ تعریفه.

^{۳۱}آجرِ کارای شی ره دَزُو بیدید

و بیلید که عمال شی د درگه شار و مجلسِ کلانا باعثِ تعریف-و-توصیف شی شنه.